

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jitka Vařeková, Ph.D.

Vypracovala:

Bc. Hana Doležalová

Praha, duben 2015

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Děkuji PhDr. Jitce Vařekové, Ph.D. za laskavý přístup a podnětné komentáře při vedení této práce.

Další dík patří Janě, Jirkovi, Radce, Tomovi.

Abstrakt

- Název:** Návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem
- Cíl:** Vytvořit doporučení pro návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením tak, aby co nejvíce reflektovala jejich potřeby a vyplývala z reálných možností asistentů.
- Metody:** Základním metodologickým přístupem je deskriptivní výzkum kvantitativního charakteru s některými kvalitativními prvky. Výzkum probíhal u dvou souborů „uživatelé“ a „asistenti“ formou elektronického on-line dotazování.
- Výsledky:** Většina lidí s tělesným postižením k sobě nemá člověka, se kterým by mohli provozovat sportovní aktivitu tak často, jak by chtěli. To je také důvodem toho, proč sportují méně. Uživatelé jsou za asistenci ochotni platit více, než se očekávalo. Asistenti jsou při zvýšení finanční odměny ochotni poskytnout více hodin asistence. Výsledky poskytují dostatek informací pro vytvoření databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením.
- Klíčová slova:** sportovní asistent, asistence, aplikované pohybové aktivity, sport zdravotně postižených

Abstract

Title: Sugestion on database of sports assistance for handicaped people

Objective: A suggestion to create a database of sport assistants for handicapped people. The database should reflect the needs of handicapped people as much as possible and simultaneously respect assistants' real possibilities.

Methods: In our thesis we used a descriptive research method of quantitative character containing some qualitative features. The research concentrated on 2 groups "users" and "assistants" via electronic online survey.

Results: We found out that most of the handicapped people do not have a person with whom they could do sport activity as often as wanted. It is a reason why they do sport less. The users are willing to pay for assistance more than expected. The assistants are obliging to provide more hours of assistance on the grounds of pay rise. The results offer sufficient amount of information to create a database of sport assistants for handicapped people.

Keywords: Sports assitant, assistance, adaped physical activities, disability sport

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretická část	11
2.1	Vymezení pojmů impairment, disability, handicap	11
2.2	Vymezení zdravotních postižení v pohybových aktivitách	13
2.3	Klasifikace tělesného postižení	13
2.3.1	Dětská mozková obrna.....	14
2.3.2	Rozštěp páteře.....	14
2.3.3	Progresivní svalová dystrofie.....	15
2.3.4	Ochrnutí po poranění míchy	15
2.3.5	Amputace horních a dolních končetin	16
2.4	Člověk se zdravotním postižením a sport	17
2.5	Přístup veřejnosti ke sportu lidí s postižením	17
2.6	Význam sportovních aktivit pro osoby se zdravotním postižením	18
2.7	Bariéry při sportovních aktivitách.....	19
2.7.1	Osobní bariéry.....	19
2.7.2	Bariéry vnějšího prostředí.....	20
2.8	Asistence	20
3	Cíle a úkoly práce, výzkumné otázky	21
4	Metodika práce	22
4.1	Výzkumný soubor	22
4.1.1	Výzkumný soubor uživatelé	22
4.1.2	Výzkumný soubor asistenti.....	23
4.2	Použité metody.....	23
4.3	Sběr dat.....	23
4.4	Tvorba dotazníku	24

5	Výsledky	25
5.1	Výsledky uživatelé	25
5.2	Výsledky asistenti	40
6	Diskuze	51
7	Závěr	56
	Literatura.....	58
	Seznam grafů	61
	Seznam tabulek	62
	Seznam příloh	63

1 Úvod

Pohybové a sportovní aktivity hrají v životě člověka důležitou roli. Pro někoho mají menší význam, pro dalšího jedince mohou být téměř nepostradatelné. Ať se člověk nachází v jakékoli části spektra vnímání důležitosti sportovních aktivit, je to stále pohyb, který je základním znakem života. Ne každý má však z hlediska zdravotního stavu stejné výchozí podmínky, aby se mohl rozhodnout, jakou pohybovou či sportovní aktivitu a do jaké míry bude provozovat.

Možnosti sportovního vyžití pro osoby s tělesným hendikepem jsou sice ve srovnání s většinovou populací omezené, ale díky současnému chápání diverzity jako přirozeného konceptu, zpřístupňování sportovišť, většímu množství sportovních pomůcek na trhu a možnostem si pomůcku vypůjčit, lze hendikep do určité míry kompenzovat a sportovní aktivitu vykonávat. Největším problémem tak zůstává soběstačnost a samostatnost při manipulaci s pomůckami a při provozování sportovní aktivity. U většiny sportů se hendikepovaná osoba neobejde bez dopomoci a asistence zdravého člověka. Snaha a chuť sportovat pak pro hodně lidí bohužel končí právě kvůli tomu, že ve svém okolí nemají nikoho, kdo by jim tuto pomoc poskytl.

Na základě svých dlouhodobých zkušeností, odborného profesního i volnočasového zájmu a bohatých kontaktů se sportovním prostředím jak zdravých, tak hendikepovaných jsem se rozhodla v rámci své bakalářské práce vytvořit doporučení pro návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným hendikepem. Onou databází myslím webovou stránku, kde se mohou potenciální asistenti zaregistrovat a vytvořit tak nabídku svých schopností a dovedností. Z ní si mohou lidé s hendikepem vybírat sportovní asistenci podle svých potřeb.

V současnosti existují odborné zahraniční publikace zabývající se problematikou pohybových a sportovních aktivit lidí se zdravotním postižením. Zejména v posledních letech se začaly objevovat kvalitní publikace na toto téma i u nás. Velká část zahraničních studií se věnuje významu sportu pro zdravotně postižené z pohledu fyziologických účinků, motivaci a přístupu k němu. Velmi skromně však z pohledu soběstačnosti a potřebné asistence. Ani v českých studiích není téma významu a přínosu sportovních aktivit pro tělesně postižené opomíjeno. Ovšem kvalitou a validitou je jen v několika málo případech můžeme srovnávat se zahraničními články a považovat za signifikantní zdroj poznatků. Že by u nás, či v zahraničí v současnosti existovalo něco

na způsob databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením, mi není známo. Jedná se tedy o pilotní projekt.

Cílem bakalářské práce je navržení doporučení pro vytvoření databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením tak, aby co nejvíce reflektovala jejich potřeby a vyplývala z reálných možností asistentů.

Vycházím z pracovních předpokladů, že pokud by k sobě měl člověk se zdravotním postižením sportovního asistenta, věnoval by se pohybovým aktivitám častěji. Nepředpokládám však ochotu za asistenci platit. Naopak u asistentů předpokládám výrazné zvýšení snahy, ve smyslu poskytnutí více času ročně, pokud by měli být finančně ohodnoceni.

Přínos práce očekávám v získání validních informací pro navržení a pozdější vytvoření databáze a tím zvýšení příležitostí k provozování sportovních aktivit pro lidi s tělesným postižením. Další přínos vidím zejména pro studenty oborů typu aplikované pohybové aktivity v rámci celé republiky a to v možnosti získání praxe v oblasti jejich zájmu a rozvíjení specializovaných schopností a dovedností.

2 Teoretická část

2.1 Vymezení pojmů **impairment, disability, handicap**

Charakteristika jednotlivých pojmů a jejich obsahu není snadnou a jednoznačnou záležitostí. Problematikou používání názvosloví v této oblasti se velmi podrobně zabývá Kolářová. Ve své publikaci srovnává a vysvětluje obsahové výklady jednotlivých pojmů pomocí mnoha encyklopedií a slovníků obecného, lékařského či sociologického zaměření z různých časových období. Poukazuje na to, že pojetí stejného výrazu se v různých publikacích liší, někdy téměř protichůdně. Rovněž upozorňuje na významovou nepřesnost, která je často dána pouhým překladem z anglického jazyka do češtiny. (Kolářová, 2013)

Pro potřeby této práce a usnadnění orientace v problematice pojmenování jinakosti a odlišnosti ve spojení zejména s tělesnými schopnostmi člověka je zde uvedeno základní dělení, respektive vysvětleny základní rozdíly mezi nejčastěji užívanými pojmy, které bývají často vzájemně zaměňovány či používány nelogicky a špatně vzhledem k jejich pravému významu.

Pokud budeme chápat zdraví podle Světové zdravotnické organizace (dále jen WHO) jako stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody a nikoliv jen nepřítomnost nemoci nebo vady, tak vymezení zdravotního postižení vychází z International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) WHO z roku 1980, kde je vymezeno právě pojmy **impairment, disability a handicap**.

Tato klasifikace je WHO v průběhu let rozvíjena ve snaze přejít při pojmenování od hendikepu k hodnocení funkčnosti. Její aktuální verze nese název International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) a je z roku 2001. Do češtiny byla tato aktuální verze přepracována v roce 2010 pod názvem Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF). (NRZP ČR, 2010; WHO, 2001)

Impairment – poškození, znamená především poškození organismu v rovině tělesné. Jde o ztrátu nebo poruchu struktury nebo funkce na úrovni fyzické, psychologické nebo anatomické. (WHO, 1980)

Disability – omezení, znamená omezení, která vycházejí z impairmentu – poškození. Jde o omezení či ztrátu schopnosti vykonávat činnost takovým způsobem a v takovém

rozsahu, který je u člověka považován za normální. (Jesenský, 2000; Krhůtová 2008; WHO, 1980)

Handicap – hendikep, znevýhodnění, bývá často zaměňován a ztotožňován se zdravotním postižením. Tento vztah je mnohem složitější. Hendikep vyjadřuje spíše sociální dimenzi postižení a nemusí se projevit vždy. Hendikep vzniká ve chvíli, kdy dochází ke konfrontaci jedince s impairmentem – poškozením, s architektonickými, sociálními či kulturními bariérami. V praxi to znamená, že hendikep vzniká ve chvíli, kdy například člověk na vozíku chce jít sportovat na sportoviště, které je po architektonické stránce bariérové. Ve chvíli, kdy bude sportovat na bezbariérovém sportovišti, hendikep nevzniká, protože se může účastnit aktivity stejně jako ostatní. (Jesenský, 2000; Krhůtová 2008; Vysokajová, 2000; WHO, 1980)

Pro úplnost ještě uvedu podrobnosti o dokumentu s názvem Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF), který v roce 2010 vydala Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Jde o české zpracování dokumentu ICF vydaného WHO v roce 2001, který nově nahrazuje pojmy „impairment - disability - handicap“ termíny „impairment - activity - participation“. A to zejména z důvodu, aby byl odstraněn negativní pohled na to, že poškození má za následek negativní odchýlení od normálu (disability), což spouští proces vyřazování (hendikep). (NRZP ČR, 2010; WHO, 2001)

WHO jakožto nadnárodní organizace se snaží ukazovat na to, že je přirozené, aby lidé se zdravotním postižením měli stejné možnosti jako zbytek populace, účastnili se společenského dění a žili pokud možno samostatně a aktivně svůj život. Tedy spíše na jejich možnosti, než omezení. Na druhou stranu je to mnohdy až urputná snaha o hyperprotektivní přístup k názvosloví a zbytečně velký tlak ze strany zdravotně postižených, jak co nejkorektněji pojmenovat to či ono.

Pokud vztáhneme problematiku názvosloví přímo ke sportovním a pohybovým aktivitám lidí se zdravotním postižením, tak i Depauw zmiňuje, že se v průběhu let používalo mnoho různých termínů a označení pro popsání lidí se zdravotním postižením. Říká, že není až zase tolik důležité, jestli použijeme označení poškození, omezení nebo hendikep, jako to, že budeme k lidem s postižením přistupovat jako k individualitám a budeme při pojmenování používat slovo člověk, osoba či sportovec. Tedy raději „člověk se zdravotním postižením“ než „postižený“ a „sportovec s hendikepem“ než „hendikepovaný“. (Depauw, 2005)

Tohoto přístupu se držím i já v celé této práci a považuji ho za naprosto korektní a přitom dostatečně popisný a situaci vysvětlující.

2.2 Vymezení zdravotních postižení v pohybových aktivitách

Každé zdravotní postižení má svá specifika, z nichž vycházejí omezení, která se různým způsobem projevují v pohybové aktivitě člověka. Naprosto jinak je při pohybové aktivitě a sportu ovlivněn člověk nevidomý a jinak člověk s amputací končetiny. I mezi skupinou osob se stejným zdravotním postižením budou při pohybových aktivitách propastné rozdíly. Proto zde uvádím základní dělení zdravotních postižení tak, jak se nejčastěji používá v literatuře týkající se pohybových aktivit, tělesné výchovy a sportu lidí s postižením. Nejčastější dělení je na postižení tělesné, zrakové, sluchové, mentální. (Depauw, 2005) V české literatuře se k těmto základním dělením přidává ještě rozdělení na osoby s poruchou autistického spektra. (Kudláček, 2013) Případně ještě na osoby s hluchoslepotou. (Ješina, 2011)

Pro potřeby výzkumu prezentovaného v praktické části práce se nadále zaměřuji pouze na osoby s tělesným postižením. Podstatou této práce není obsáhnout všechna postižení, protože, jak již bylo zmíněno, škála zdravotních postižení je velmi široká a není možné je zcela sloučit, ale zaměřit se hlouběji na jeden druh.

2.3 Klasifikace tělesného postižení

K detailnímu popisu a klasifikaci tělesných postižení slouží Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF). (NRZP ČR, 2010) V literatuře v oblasti sportu se používá členění podle jednotlivých typů postižení. (Kudláček, 2013) Spíše než typ postižení a jeho příčina je v konečném důsledku pro sport určující, jakým způsobem a jak kvalitně se dokáže daný jedinec pohybovat. Zda se pohybuje pomocí vozíku, protetické pomůcky, holí či bez pomůcky, pouze s určitou jinakostí v provedení pohybu než je běžné. Specifika konkrétního postižení samozřejmě nemůžeme vypustit. Při práci s člověkem s tělesným postižením bychom vždy měli znát a mít na paměti možné kontraindikace jeho zdravotního postižení. Nepřichází v úvahu, aby pohybovou aktivitou došlo ke zhoršení zdravotního stavu.

Základní dělení je podle původu, zda se jedná o postižení vrozené či získané. S vrozeným postižením se člověk narodí. Vzniká buď při porodu, nebo v prenatálním období. Druhou skupinou jsou postižení získaná, ke kterým dochází za plného zdraví v průběhu života. Jejich nejčastější příčinou je buď úraz, nebo nemoc. (Trojan, 2005)

Nelze jednoznačně říci, jaký vliv má na pohybové aktivity to, zda je postižení vrozené či získané. Člověk s vrozeným postižením je na své pohybové možnosti zvyklý od narození a v rámci svých možností je postupně rozvíjí, stejně jako člověk bez postižení. Naopak u získaného postižení dochází k nutnosti nácviku zcela nových a jiných pohybových dovedností. Velkou roli zde hraje i psychika a okolní prostředí. Člověk se získaným postižením se najednou musí znovu adaptovat, což nebývá vždy snadné. Výhodou u získaného postižení může být, že si člověk již před úrazem (onemocněním) vytvořil určité pohybové návyky a bude v nich pokračovat i nadále. (Doležalová, 2011)

2.3.1 Dětská mozková obrna

Dětská mozková obrna (dále DMO) patří ve školním věku mezi nejčastější formy postižení dětí s tělesným postižením. (Kudláček, 2013) DMO je postižení centrální nervového systému a má neprogresivní a nestacionární charakter. Vede k poruchám volní hybnosti, parézám nebo mimovolním pohybům. Příčiny vzniku DMO dělíme na prenatální, perinatální a postnatální. Mezi prenatální příčiny (vznikají před porodem) se řadí infekce, vývojové malformace, oběhové poruchy a přenášení. Nejzákladnější skupinou perinatálních příčin jsou zejména abnormální porody, které mohou způsobit apoxii či krvácení. Postnatálními příčinami jsou zejména kojenecké infekce v období prvního roku života. (Vojta, 1993)

DMO má různé formy. Nejčastější formou je spastická DMO, u které převládá forma diparetická. U spastických forem je popisována ještě kvadruparetická a hemiparetická forma DMO. Pro diparetickou formu je charakteristickým projevem spastická diparéza dolních končetin se semiflexí, kterou způsobuje spasmus adduktorů. Hemiparetická forma znamená postižení poloviny těla v sagitální rovině. Horní končetina bývá ohnuta v lokti a na dolní končetině dochází k napětí tak, že jedinec došlapuje pouze na špičku nohy. (Vojta, 1993)

Při pohybových aktivitách jedinců s DMO je tedy třeba rozlišovat širokou a různorodou škálu pohybu. Velmi často bývá problematická koordinace pohybu, načasování a plynulé vedení pohybu.

2.3.2 Rozštěp páteře

Rozštěp páteře (neboli spina bifida) je vrozenou vývojovou vadou. Po DMO bývá označována za druhou nejčastější formu postižení v dětském věku. Rozštěp páteře vzniká tak, že nedojde k dokonalému uzavření medulární trubice. Jde vlastně o částečně

vyhřeznutou míchu, obvykle v bederní oblasti, která vypadá jako nádorovitý útvar překrytý ztenčenou kůží. Velmi brzy po narození se provádí operativní zákrok, kdy se vyhřeznutý vak odstraní, ale tak aby byla co nejvíce ušetřena nervová tkáň. Rozlišují se tři základní druhy rozštěpů páteře. Od nejlehčí jsou to a) spina bifida occulta, b) meningokéle, c) meningomyelokéle. Z rozsahu rozštěpu vyplývá neurologické poškození, které může mít za následek jak zcela normální pohybový projev, tak úplné ochrnutí dolních končetin. Lidem s rozštěpem páteře je doporučován sport na vozíku již od dětství a to zejména kvůli zpravidla nepoškozenému svalstvu horních končetin a větší části trupu, které je možné dále posilovat a rozvíjet. (Sherrill, 2014)

2.3.3 Progresivní svalová dystrofie

Svalová dystrofie se nejčastěji začíná projevovat v dětství, někdy i v pubertě, výjimečně v dospělosti. Onemocnění se projevuje postupným ochabováním svalů, dochází k rozpadu svalových vláken, kterých tak ubývá a místo nich vzniká nefunkční vazivo a tuková tkáň. Příčiny svalové dystrofie nejsou zcela známy, ví se, že při jejím vzniku hrají roli metabolické a hormonální poruchy. (Kudláček, 2013)

Proces ubývání svalových vláken je individuální a neprobíhá u každého stejně. Nemoc se zpravidla nejprogresivněji zhoršuje v období před nástupem školní docházky a v pubertě. Po překonání období puberty se zdravotní stav zpravidla horší již jen nepatrně. Kudláček (2013) uvádí dva základní typy tohoto onemocnění. Sestupný a vzestupný. Sestupný typ začíná od ramenního pletence a postupně zasahuje horní končetiny, svalstvo trupu, bederní svalstvo, oblast pánevního pletence a dolní končetiny. Naproti tomu vzestupný typ nejdříve zasahuje svalstvo pánevního pletence a bederní svalstvo, následuje zpravidla šíření vzhůru.

Sherrill k tomuto onemocnění poznamenává, že je důležité, aby se jedinec zapojoval do běžných aktivit, dokud mu to jeho stav dovolí a to z důvodu navázání sociálních vazeb a přátelství. V raném stádiu nemoci by se zejména děti měly seznámit s aktivitami, které budou moci vykonávat za pomoci vozíku, až dojde ke zhoršení jejich zdravotního stavu. (Sherrill, 2004)

2.3.4 Ochrnutí po poranění míchy

K poranění míchy dochází následkem úrazu nebo nemoci. Důsledkem poranění míchy je ochrnutí, jehož rozsah závisí na výšce poranění míchy. Kudláček dělí osoby po

poranění míchy do čtyř nejzákladnějších skupin – pórurazová chabá paréza, pórurazová paraplegie, pórurazová kvadruparéza, pórurazová kvadruplegie. (Kudláček, 2013)

Pórurazová chabá paréza vzniká poškozením míchy v dolní oblasti bederní páteře, při kterém dochází k neúplnému ochrnutí dolních končetin. Ačkoli jsou tyto osoby často schopny chodit o berlích, pro sportovní aktivity používají vozík a další odpovídající kompenzační pomůcky. (Kudláček, 2013)

Pórurazová paraplegie je důsledkem poranění míchy v oblasti horní bederní a hrudní páteře. Jde o úplné ochrnutí dolních končetin a částí trupu podle výšky poranění míchy. (Kudláček, 2013)

Pórurazová kvadruparéza se nevyskytuje příliš často. Jde o neúplné ochrnutí dolních i horních končetin různého stupně. Dochází i k situaci, že dolní končetiny jsou zasaženy mnohem méně než horní. (Kudláček, 2013)

Pórurazová kvadruplegie vzniká při poranění míchy v krční oblasti. Většinou dochází k úplnému ochrnutí dolních končetin, horní končetiny mohou být zasaženy od lehkých paréz až po prakticky úplné plegie. Ochrnutí horních končetin je vždy horší v distálních částech horních končetin (prsty) než v proximálních (ramena). (Kudláček, 2013; Trojan, 2005)

2.3.5 Amputace horních a dolních končetin

Amputace je vysoce invazivním zásahem do lidského těla. Jde se o odnětí periferní části těla přerušením skeletu a odstraněním měkkých tkání. Amputace může být vrozená i získaná. U vrozených amputací hovoříme o končetinové vadě - dysmelii. Tato vada je zapříčiněna embryonální poruchou vývoje končetiny a společně s tumorem je nejčastější příčinou amputace u dětí do patnácti let. V pozdějším věku patří mezi nejčastější příčiny amputace onemocnění cévního systému, infekční onemocnění, traumata a tumory. (Dungl a kol., 2005)

Amputace se zásadním způsobem promítá do pohybových schopností a možností jedince. Důležité je včasné protetické řešení, zejména pak u dětí a obzvláště u těch s vrozenými vadami, protože zde teprve dochází k vývoji motoriky a pohybových stereotypů. V současné době protetické řešení umožňuje velmi slušnou kompenzaci amputace i při sportovních aktivitách. Ovládání protézy je tím snazší, čím delší zůstane amputační pahýl. Operatér by však měl vždy dopředu pečlivě zvážit jeho maximální délku, protože při příliš dlouhém pahýlu je problém s umístěním všech potřebných komponent protézy a musí pak

dojít ke kompromisním řešením. Jedinci s vysokou oboustrannou amputací dolních končetin používají k pohybu vozík a ke sportu odpovídající sportovní pomůcky.

2.4 Člověk se zdravotním postižením a sport

Ve chvílích, kdy lidé se zdravotním postižením začali provozovat sportovní aktivity a začali se tak objevovat mezi sportující populací bez postižení, vyvíjely se různé termíny, jak tuto skutečnost pojmenovat. Mezi nejvíce převládající patří „sport pro postižené“, „sport hendikepovaných“, nebo s užitím lidského faktoru „sport pro lidi s hendikepem, „sportovní aktivity osob se zdravotním postižením“. (DePauw, 2005) U nás je v současnosti nejpoužívanější termín „aplikované pohybové aktivity“. (Kudláček, 2013) Ten je sice velmi korektní, ale je nutné podotknout, že zahrnuje i další skupiny osob, u kterých je nějakým způsobem zapotřebí pohybové aktivity „přizpůsobit“ (např. senioři, lidé se sociálním hendikepem). Navíc laická veřejnost často vůbec netuší, co si pod tímto označením představit. Výše uvedené termíny obecně naznačují nějakou sportovní aktivitu v souvislosti s postižením či hendikepem. Nerozlišují však, zda jde o pohybovou aktivitu jen a pouze pro lidi se zdravotním postižením, nebo zda jde o pohybovou aktivitu, kterou mohou provozovat jak osoby se zdravotním postižením, tak bez něho. Sport osob se zdravotním postižením tedy obsahuje jak aktivity specifické pouze pro určitou skupinu osob s určitým zdravotním postižením, tak aktivity, které běžně praktikují lidé bez postižení a pro osoby s postižením jsou nějak upravené. Specifickou sportovní aktivitou je například goal ball pro nevidomé sportovce a quad rugby pro osoby s poraněním míchy, které má sice z rugby vypůjčený název a strategické principy, jinak ale jde o speciálně vymyšlený sport pro osoby s relativně těžkým zdravotním postižením. Příkladem sportovní aktivity, kterou běžně provádí populace bez zdravotního postižení a je možné ji modifikovat či upravit pro člověka se zdravotním postižením je třeba tenis pro vozíčkáře či cyklistika za použití tandemového kola. Samozřejmě existují i sporty, které vyžadují minimální nebo žádnou modifikaci a umožňují účast i lidem se zdravotním postižením, například atletika, plavání. (DePauw, 2005)

2.5 Přístup veřejnosti ke sportu lidí s postižením

V celé sportovní historii zažívali lidé s postižením spíše vyloučení a právo sportovat jim nebylo přiznááno. Je to zapříčiněno tím, že lidé s postižením bývali vnímáni jako slabí a křehcí a tudíž ke sportovním aktivitám nezpůsobilí. Tradiční model sportu jako

prezentace dokonalého a silného těla přetrvával a s ním i nemožnost účasti pro osoby s fyzickým omezením. Toto omezení se vztahovalo i na ženy a obzvlášť na ženy s hendikepem. Na sport lidí s hendikepem nebylo nahlíženo jako na legitimní sport, ale jako na něco méně. Příležitosti, obdiv, odměny a společenské uznání nebyly poskytovány sportovcům s hendikepem. V průběhu druhé poloviny dvacátého století byly oddělené akce a soutěže hendikepovaných akceptovány, ale stále na ně bylo pohlíženo jako na něco méněcenného. V současnosti se integrovaná účast v závodech pomalu stává akceptovanou, ale stále není běžnou praxí ve sportu. Jedinci se zdravotním postižením, kteří jsou schopni soutěžit po boku sportovců bez postižení, jsou stále vnímáni spíše jako výjimka než pravidlo. Ale tento přístup se postupně mění. (DePauw, 2005)

2.6 Význam sportovních aktivit pro osoby se zdravotním postižením

DePauw podotýká, že sport je nedílnou součástí společnosti a tudíž účast na sportovních aktivitách má obrovský socializační charakter. V této souvislosti upozorňuje především na vyloučení dětí a mladistvých ze sportovních a pohybových aktivit. (DePauw, 2005)

Hanson a kol., na základě své studie uvádějí důležitost sportu jako terapeutického nástroje při rehabilitaci u osob po poranění míchy. Říkají, že pomocí jednoduchých přizpůsobení je možné člověka po poranění míchy přivést ke sportovním aktivitám, o kterých si mohl myslet, že o ně v důsledku svého postižení přišel. V neposlední řadě má to, že se člověk věnuje sportovní aktivitě mnoho výhod, zahrnující například naučení se disciplinovanosti a férovosti. Navrhují zaměstnávat osoby se spinálním poraněním jakožto experty na jejich daný sport, jako instruktory na sportovních kurzech, protože jsou schopni pravdivě posoudit, jaký sport mohou dělat ostatní lidé s podobným postižením a poradit jim při správném provádění dané aktivity. (Hanson a kol, 2001)

U nás se významu sportu pro osoby s tělesným postižením věnují Hrouda a Rybová. Specifickou pohybovou aktivitu považují za nezastupitelný prostředek při resocializačním procesu. Ve své kvalitativní studii zkoumali úlohu sportu v životní dráze jedince se zdravotním postižením (jedinci s poraněním míchy a jedinci s oboustrannou nadkolenní amputací). Ve všech případech se jednalo o postižení získané v průběhu života. (Hrouda, Rybová, 2010) Získané postižení považuje Vágnerová za zásadní zásah do tělesného schématu jedince a především jeho tělesného sebepojetí, kdy nápadné změny a deformity mají vliv jak na jeho sebehodnocení, tak

akceptaci okolím. (Vágnerová, 2008) Ze závěrů studie Hroudy s Rybové vyplývá, že provádění sportovních a pohybových aktivit pomáhá lidem se získaným zdravotním postižením kompenzovat trauma z postižení tím, že nalézají nový smysl života a odpovídající seberealizaci právě v pohybových a sportovně rekreačních aktivitách. Upozorňují též na riziko překompenzování ztráty pomoci pohybových aktivit, které se u některých jedinců projevilo a vedlo k negativním zdravotním a psychickým projevům. (Hrouda, Rybová, 2010)

Z výsledků práce Zátopkové, která se zabývala přímo významem pohybových aktivit pro lidi po úrazu míchy, je patrné, že tyto osoby vidí největší význam v udržení a zlepšení fyzické a psychické kondice, uvolnění a relaxaci, sport pro ně znamená zábavu, možnost být s přáteli a prožívat radost. Nejčastějšími motivy a důvody k provozování pohybové aktivity jsou radost a uspokojení ze sportu, zábava, zdraví a zlepšení fyzické kondice. Jako nejméně podstatné důvody k provozování pohybové aktivity se jeví ctižádost, soutěžení, možnost prosadit se a využití volného času. Mnoho respondentů si uvědomuje důležitost pohybových aktivit pro své zdraví a bere je jako nutnost, jak se udržet v kondici z důvodu jízdy na vozíku, přesunů do auta, na postel, toaletu. Objevily se zde názory, že před úrazem se pravidelně žádné aktivitě nevěnovali, ale nyní se snaží právě kvůli zachování co největší možné samostatnosti a soběstačnosti. (Zátopková, 2013)

2.7 Bariéry při sportovních aktivitách

Bariérami při pohybových aktivitách jsou jakékoli překážky bránící provozování aktivity tak, jak je normálně běžné.

2.7.1 Osobní bariéry

Osobní bariéry bránící v provozování pohybové aktivity vycházejí vždy z konkrétního jedince. Mezi osobní bariéry, které lidé se zdravotním postižením nejvíce uvádějí jako důvody, proč neprovozují pohybovou aktivitu, řadí Sá na prvním místě omezení zdravotním stavem, na druhém pak nedostatek motivace. (Sá, 2012)

V přehledové studii, do které Jaarsma a kol. zahrnuli 52 vědeckých článků z oblasti účasti osob se zdravotním postižením na pohybových aktivitách, se taktéž jako nejzávažnější důvod pro neprovozování sportovní aktivity ukázalo omezení zdravotním stavem a dále nedostatek energie a únava. (Jaarsma a kol, 2014)

2.7.2 Bariéry vnějšího prostředí

Bariéry vnějšího prostředí jsou bariéry způsobené okolním prostředím, ve kterém žijeme, které nás obklopuje. Mezi nejzásadnější bariéry vnějšího prostředí řadí autoři shodně nedostatek sportovních zařízení, která by byla dostupná a adaptovaná pro lidi s tělesným postižením. Další značnou překážkou je transport. Sá uvádí i nedostatek odpovídajícího materiálního vybavení. Jaarsma zmiňuje obecně nedostatek příležitostí. (Jaarsma a kol, 2014; Sá, 2012)

Pod nedostatkem příležitostí je možné si představit faktory, které uvádí Machová. Jsou jimi: nedostatek informací o sportech pro osoby s tělesným postižením a jejich špatná propagace, nedostatek sportovních klubů sdružujících tělesně postižené, finanční nedostupnost vybavení, málo profesionálních instruktorů a trenérů specializujících se na sport osob s tělesným postižením a nedostatek odborné literatury. (Machová, 2008)

2.8 Asistence

Definice asistence se v souvislosti s osobami s tělesným postižením omezují pouze na definování osobní asistence. Jiná asistence v podstatě neexistuje. Hrdá uvádí jako základní cíl osobní asistence zachování integrity člověka i při jeho nesamostatnosti, nesoběstačnosti, která je způsobena postižením. Jde o zabezpečení základních životních potřeb – biologických a sociálních. Mezi sociálními potřebami je uvedena i pomoc při kulturních a sportovních činnostech. (Hrdá, 2006)

3 Cíle a úkoly práce, výzkumné otázky

Cílem práce je vytvořit doporučení pro návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením tak, aby co nejvíce reflektovala jejich potřeby a vyplývala z reálných možností asistentů.

Úkoly práce:

- 1) Souhrn současných odborných poznatků v oblasti významu sportu pro lidi se zdravotním postižením, asistence, názvosloví.
- 2) Konstrukce dotazníků ke zjištění potřeb a očekávání lidí s hendikepem a možností potenciálních asistentů.
- 3) Distribuce dotazníků respondentům, sběr dat.
- 4) Analýza a zpracování získaných dat.
- 5) Vyhodnocení výsledků výzkumu.
- 6) Na základě výsledků návrh doporučení pro budoucí databázi sportovních asistentů pro lidi s hendikepem.

Výzkumné otázky:

- 1) Chybí lidem s tělesným postižením asistent pro sportovní aktivity?
- 2) Kdyby k sobě asistenta měli, věnovali by se sportovním aktivitám více?
- 3) Jsou lidé s tělesným postižením ochotni za asistenci platit?
- 4) Jsou asistenti ochotni poskytnout více asistence, pokud budou finančně ohodnoceni?
- 5) Jsou asistenti ochotni při sportovní aktivitě pomoci i s dalšími úkony?

4 Metodika práce

Jelikož jde v práci především o zjištění toho, jak se potřeby a požadavky osob se zdravotním postižením na sportovní asistenci potkávají s reálnými možnostmi asistentů, byl jakožto základní metodologický přístup zvolen deskriptivní výzkum. (Hendl, 2008) Zvlášť byly zjišťovány potřeby a požadavky osob se zdravotním postižením jakožto budoucích uživatelů databáze a zvlášť možnosti asistentů. Obě skupiny odpovídaly na podobné otázky tak, aby bylo možné porovnat odpovědi obou skupin mezi sebou na jednotlivé dílčí otázky. Jedná se o pilotní projekt a primární výzkum v dané oblasti. Získané informace, které v práci analyzují, jsou tudíž primárními informacemi. Výzkum byl kvantitativního charakteru s některými prvky výzkumu kvalitativního. Z kvantitativního hlediska šlo o získání měřitelných číselných údajů u určitého vzorku, které mají vypovídající hodnotu. Na druhou stranu bylo nutné vzhledem k unikátnosti projektu zařadit i otázky spíše kvalitativního charakteru. To znamená otázky na zjištění motivů a postojů, které vedou k určitému chování respondentů. Kvantitativní a kvalitativní výzkum se v tomto případě nevylučují, ale doplňují. Jako technika sběru dat bylo zvoleno elektronické dotazování.

4.1 Výzkumný soubor

Pro účely výzkumu je nezbytné definovat dva výzkumné soubory. Prvním výzkumným souborem jsou „uživatelé“ (těmi jsou myšleny osoby se zdravotním postižením). Druhým výzkumným souborem jsou „asistenti“ (potenciální poskytovatelé sportovní asistence).

4.1.1 Výzkumný soubor uživatelé

Uživateli se rozumí lidé, kteří budou využívat sportovní asistenci, tedy lidé se zdravotním postižením. Základní soubor tvořili lidé s tělesným postižením, jakožto jedna z podskupin zdravotního postižení. Tento základní soubor lidí s tělesným postižením byl dále specifikován na osoby s omezením pohybu. Těmi jsou nejčastěji lidé pohybující se na vozíku nebo pomocí protetických pomůcek. Diagnóza není podstatným hlediskem. Důraz byl kladen na omezení pohybu, ne na příčinu, která toto omezení způsobuje. Například člověk se může pohybovat pomocí vozíku z mnoha různých příčin, výsledné omezení však bude vždy pohyb pomocí vozíku. Výběrový soubor byl získán metodou samovýběru pomocí ankety ze souboru základního. Výsledná velikost výzkumného souboru byla v tomto případě 62 respondentů.

4.1.2 Výzkumný soubor asistenti

Asistenty se rozumí lidé, kteří jsou ochotni sportovní asistenci poskytovat. Základní soubor byl omezen na lidi s povědomím a zkušenostmi z oblasti pohybových a sportovních aktivit lidí s hendikepem. Jednalo se zejména o studenty vysokoškolských oborů aplikovaných pohybových aktivit po celé republice, dále o dobrovolníky, asistenty a spolupracovníky organizací, které se věnují sportovním aktivitám osob s tělesným postižením. Výběrový soubor byl získán metodou samovýběru pomocí ankety ze souboru základního. Výsledná velikost výzkumného souboru byla 85 respondentů.

4.2 Použité metody

Základním metodologickým přístupem byl zvolen deskriptivní výzkum. Výzkum je u obou sledovaných souborů kvantitativního charakteru s prvky kvalitativního výzkumu. Kvalitativní prvky obnášejí zejména otázky na zjištění postojů, motivace a názorů respondentů. Zvolenou technikou sběru dat bylo elektronické dotazování. U obou skupin probíhal sběr dat formou zaškrťování v elektronickém on-line dotazníku s využitím služeb serveru www.survio.com a vlastní zpracování v programu MS Excel. Následně byla provedena komparace výsledků mezi oběma skupinami.

4.3 Sběr dat

Sběr dat probíhal u obou skupin nepřetržitě dvacet dní v časovém období od 27. 1. 2015 do 15. 2. 2015. Data od jednotlivých respondentů byla získána vyplněním elektronického on-line dotazníku. Pro shromažďování odpovědí bylo využito portálu www.survio.com. Oslovování respondentů probíhalo pomocí osobní výzvy v podobě zprávy, oslovením organizací, které se zabývají sportem lidí s tělesným postižením s žádostí o šíření jak mezi skupinu „uživatelů“ tak „asistentů“ (Centrum Paraple, Sportovní klub vozíčkářů Praha, Černí koně), oslovením organizací zastřešující jednotlivá postižení s žádostí o šíření informace mezi jejich členy (CZEPA - Česká asociace paraplegiků, No foot, no stress), dále organickým sdílením na facebooku (40x), portále www.vozejkov.cz. Dalším významným krokem bylo spuštění vlastních webových stránek www.sportovniaasistent.cz s informacemi o projektu databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem a umístěním odkazů na vyplnění dotazníků na tento web. Spuštění tohoto webu proběhlo těsně před započítáním výzkumu.

Skutečností, která se zcela jistě podepsala na tom, že odpovědi od osob s tělesným postižením nepřišlo více, byla další probíhající šetření adresované stejné cílové skupině. Šlo o čtyři další šetření, jež se časově alespoň jeden den překrývala s tímto výzkumem. Obecně je skupina osob s tělesným postižením celoročně zahrnována velkým množstvím dotazníků a výzkumů.

4.4 Tvorba dotazníku

Dotazníky byly tvořeny dle procesu, platného pro marketingový výzkum, který doporučují například Kozel (2006) a Příbová. (1996)

U obou skupin byly v úvodu dotazníku použity otázky kontaktní pro navázání kontaktu a vzbuzení zájmu respondenta. Věcné, meritorní otázky sloužily k získání stěžejních informací, které byly předmětem výzkumu. Na závěr byly položeny identifikační otázky, které umožní dělení respondentů do dalších podskupin. Převážná část položených otázek bylo uzavřeného typu v různých variantách. Asistentům bylo položeno 16 otázek, uživatelům 15. V případě asistentů bylo 13 otázek uzavřených, 2 polouzavřené a 1 otevřená otázka. U uzavřených otázek byly použity zejména otázky alternativní a s využitím kvalitativní škály, několik otázek bylo selektivních. Uživatelům bylo položeno celkem 15 otázek. Z toho 11 uzavřených otázek, 1 polouzavřená otázka a 3 otevřené otázky. U uzavřených otázek byly opět použity zejména otázky alternativní a s využitím kvalitativní škály, některé otázky byly selektivní. V případě otázek s využitím škály byla použita Likertova škála se čtyřmi stupni pro slovní vyjádření míry souhlasu s daným tvrzením. Toto slovní hodnocení mělo ve všech případech podobu: „rozhodně ano“ „spíše ano“ „spíše ne“ „rozhodně ne“. Za účelem získání co nejkompaktnější představy o dané problematice a validních informací, byly všechny otázky v dotaznících povinné.

Důležitým prvkem pro ověření dotazníku byla pilotáž, která byla provedena u sedmi osob z každé skupiny. Těmito osobami byli lidé s povědomím o dané problematice a tudíž schopni poskytnout objektivní zpětnou vazbu. Účastníci pilotáže se již následného výzkumu neúčastnili.

5 Výsledky

5.1 Výsledky uživatelé

Název dotazníku: „Potřeby a očekávání lidí s tělesným postižením při provozování sportovních aktivit.“ Viz příloha č. 1

Všechny otázky byly povinné, na všechny otázky odpovědělo všech 62 respondentů.

Výsledky jsou uváděny ve formě tabulky nebo grafu, záleží, který způsob je pro danou otázku přehlednější. V případě číselných hodnot je vždy uvedena relativní četnost v procentech. Pokud není uvedeno jinak, respondenti vybírali pouze jednu z nabízených možností

Otázka č. 1: Máte ve svém okolí člověka, lidi, se kterými můžete provozovat sportovní aktivitu tak často, jak chcete?

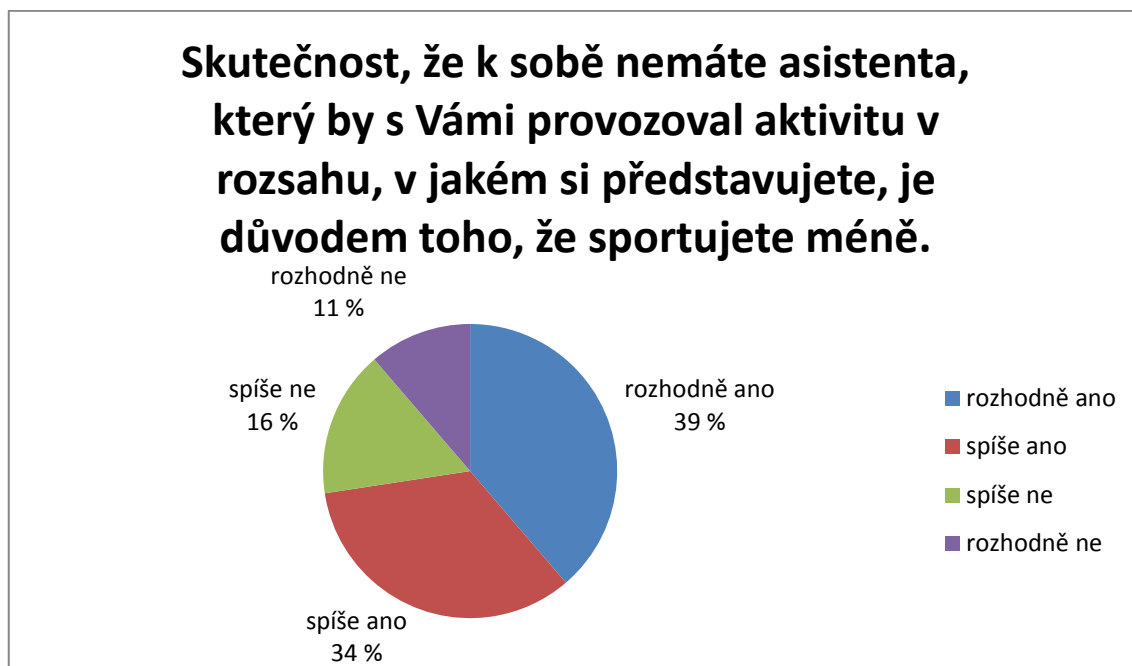
graf č. 1: Možnost provozování aktivity s člověkem z okolí

Více jak tři čtvrtiny (**77 %**) dotázaných **nemá** ve svém okolí člověka, se kterým by mohl provozovat sportovní aktivitu tak často, jak by chtěl.

Otázka č. 2: Skutečnost, že k sobě nemáte asistenta, který by s Vámi provozoval aktivitu v rozsahu, v jakém si představujete, je důvodem toho, že sportujete méně.

graf č. 2: Absence asistenta jako důvod neprovozování aktivity

Téměř tři čtvrtiny (73 %) dotázaných uvádí, že důvodem toho, že nesportují v takovém rozsahu, v jakém by si představovali, je skutečnost, že k sobě nemají asistenta.

Otázka č. 3: Překážkou pro provozování sportovní aktivity je pro mě:

Otázka obsahovala sedm tvrzení, u nichž respondenti vyjadřovali míru souhlasu. Odpovědi jsou uvedené pomocí relativní četnosti v procentech.

- manipulace s pomůckou, uskladnění, vyndávání z auta
- příliš zdlouhavá a náročná příprava, oblékání
- přesuny
- doprava na sportoviště
- chybí mi sparingpartner pro výkonnostní trénink
- chybí mi odborník, který by mě učil můj sport
- chybí mi „fanoušek“ na chození na zápasy

tabulka č. 1: Překážky v provozování aktivity

Tvrzení	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
manipulace s pomůckou, uskladnění, vyndávání z auta	35 %	34 %	21 %	10 %
příliš zdlouhavá a náročná příprava, oblékání	10 %	27 %	36 %	27 %
Přesuny	26 %	18 %	34 %	22 %
doprava na sportoviště	24 %	18 %	27 %	31 %
chybí mi sparringpartner pro výkonnostní trénink	31 %	22 %	26 %	21 %
chybí mi odborník, který by mě učil můj sport	26 %	37 %	19 %	18 %
chybí mi „fanoušek“ na chození na zápasy	10 %	11 %	31 %	48 %

Jako největší překážku pro provozování sportovních aktivit uvádějí respondenti manipulaci s pomůckou, její uskladnění atd., celkově 69 % tuto skutečnost považuje za překážku. V 63 % případů považují respondenti za překážku, že jim chybí odborník, který by je učil jejich sport. V polovině procent případů chybí respondentům sparringpartner pro výkonnostní trénink. Zhruba ze 40 % považují za problematické přesuny a dopravu na sportoviště, o trochu méně zdlouhavou přípravu a oblékání. Naopak to že nemají člověka, se kterým by chodili sledovat sportovní utkání, vadí jen pětině dotázaných.

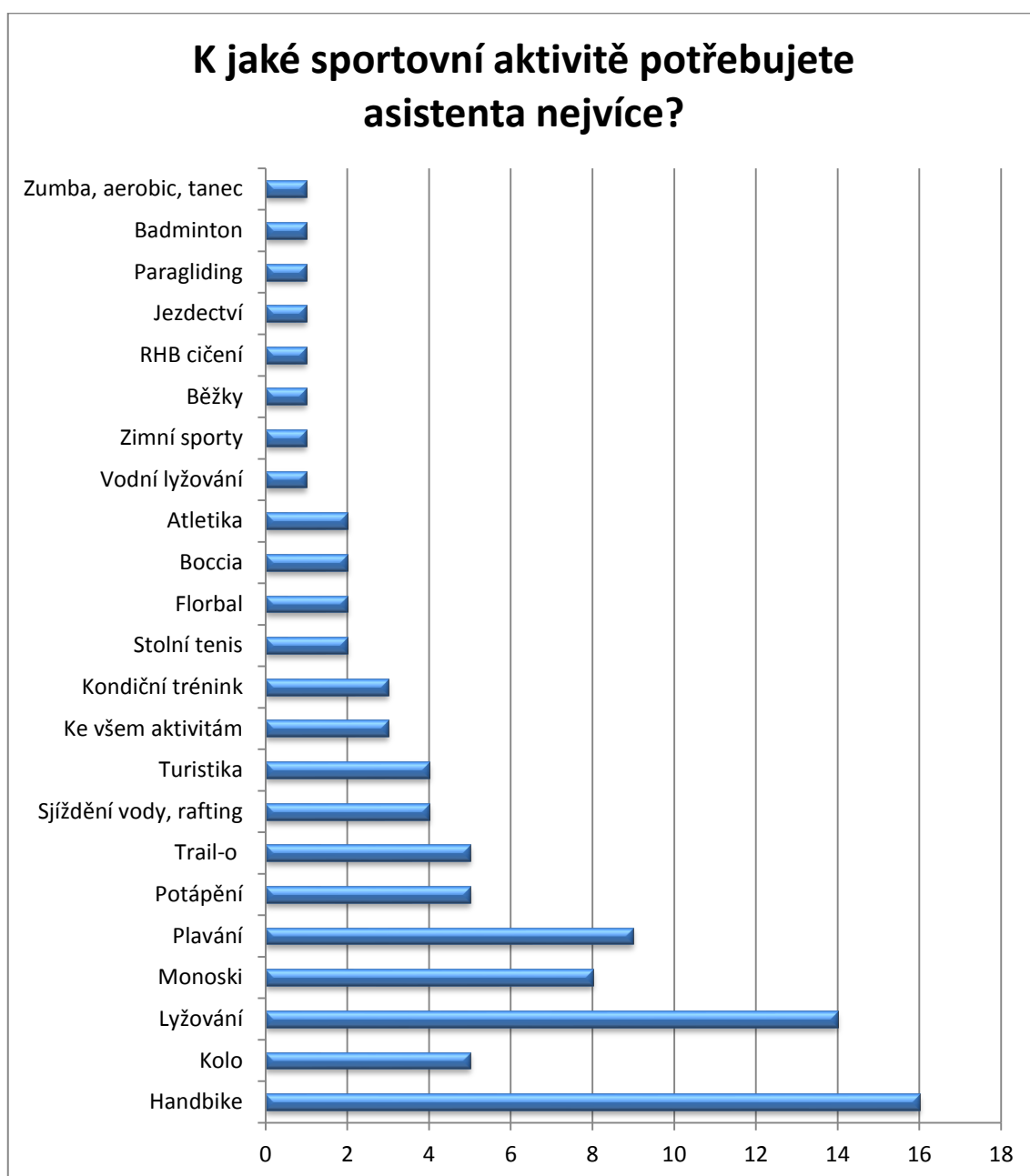
Otázka č. 4: K jaké konkrétní sportovní aktivitě potřebujete asistenta nejvíce?

Jednalo se o otevřenou otázku. Pro docílení co největší autenticity uvádím doslovné odpovědi respondentů, i s případnými chybami. Následuje vlastní zpracování četnosti výskytů jednotlivých aktivit.

- *Díky svému hendikepu potřebuji pomoc v každé sportovní aktivitě. Byt někde menší.*
- *Lyžování, florbal, stolní tenis, handbike*
- *Monoski freeride :)*
- *Kolo, lyže*
- *Potápění, lyžování.*
- *Zimní sporty*
- *Handbike (5x)*
- *Monoski (4x)*
- *Hraji basketbal ale tam asistenta není potřeba, možná jen poradit ve výkonostním tréninku*

- *Horská cyklistika*
- *Stolní tenis*
- *Lyžování, plavání*
Lyžování (2x)
- *Lyžování (monoski), handbike*
- *Trail-O (2x)*
- *Budou to lyže, kolo, potápění.*
- *Vodní lyžování*
- *Boccia, lyžování, chtěl bych se potápět*
- *Jízda na handbiku.*
- *Nauka rehabilitačního cvičení pro celé tělo (cvičení na míči, SM Systém, RedCord, PropriFoot apd.)*
- *Monoski, sjíždění vody, někdy handbike*
- *Plavání, potápění*
- *Handbike, plavání*
- *Lyžování, přesuny z bazénu, místo pro převlíkání (lehátko)*
- *Nevím*
- *Ke všem aktivitám*
- *Atletika*
- *Lyžování, jakýkoliv výlet venku*
- *Zkusím všechno*
- *Orientační závod, horská turistika*
- *Monoski lyžování (manipulace pomůckami)*
- *Lyžování*
- *Zumba, aerobic, tanec*
Pplavání (3x)
- *Lyžování, horská cyklistika, běžky*
- *Handbike, monoski, voda - kanoe, výlety-treky,*
- *Nic mě nenapadá.*
- *Hadříkem, Monosky*
- *Cokoliv co bych zvládl, nesportuji vůbec a chciíííí!*
- *Vodacky sport, lyzovani*
- *Jezdectvi*
- *Já hraji bocciu*
- *Trail-O, atletika handbike*
- *Lyžování, plavání, různé sporty. Spíše se to týká dopravy.*
- *Trail orienteering, turistika, možná florbal*
- *Jízda na kole*
- *Nejvíce potřebuji asistenta při manipulaci s handbikem a při vysedání z něj. Konzultace rozložení tréninků - jakýsi optimální tréninkový plán.*
- *Konzultace a příležitostný dohled při kondičním, posilovacím cvičení a u konkrétního sportu.*
- *Adrenalinové sporty - paragliding, rafty, potápění...*
- *Jízda na handbiku, bazén*
- *Handbike, lyžování*
- *Ráda bych si s někým "chodila" zahrát basketbal, benbinton a také se věnovala jízdě na handcyclu.*

graf č. 3: Aktivity s největší potřebou asistence

Potřeba asistence je největší v případě lyžování či jízdy na monoski, při jízdě na handbiku či kole a plavání. Následuje potápění, trail-o, sjíždění vody a rafting, turistika, kondiční trénink a odpověď ke všem aktivitám.

Otázka č. 5: Pomoc s osobní hygienou je pro mě při provozování sportovní aktivity důležitá:

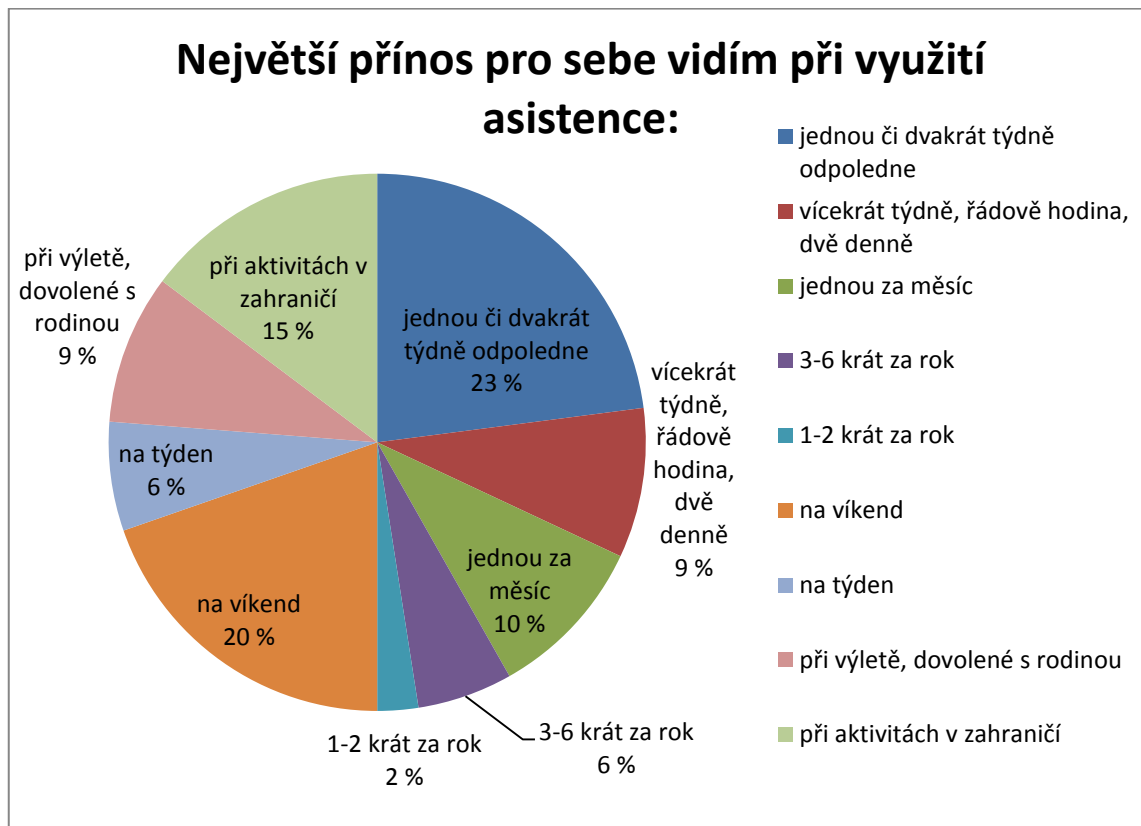
graf č. 4: Důležitost pomoci s osobní hygienou

Pro **polovinu** (52 %) dotázaných je při sportovní aktivitě důležitá pomoc s osobní hygienou.

Otázka č. 6: Největší přínos pro sebe vidím při využití asistence:

graf č. 5: Četnost a způsob využití asistence

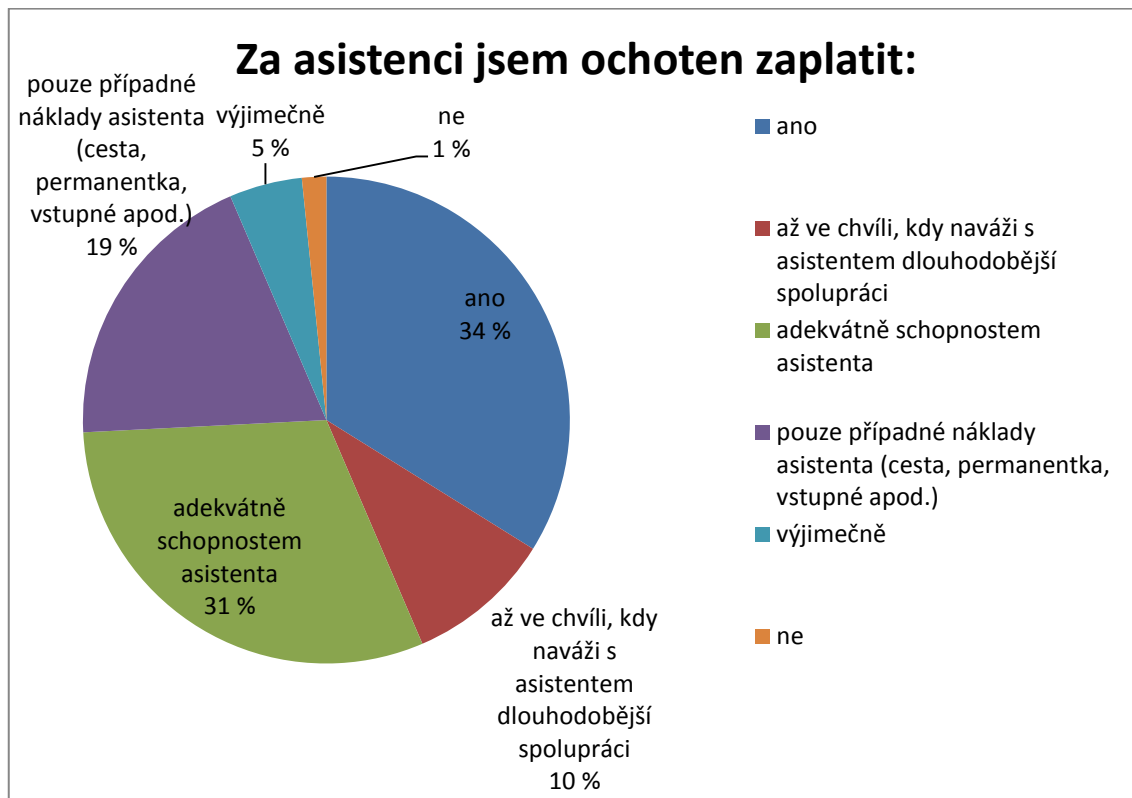

Největší přínos vidí dotazovaní v podobě asistence jednou či dvakrát týdně odpoledne (23 %), na víkend (20 %), při aktivitách v zahraničí (15 %). Téměř stejný přínos je připisován asistenci jednou za měsíc (10 %), při výletě, dovolené s rodinou (9 %) a vícekrát než 1-2x týdně, řádově hodinu, dvě (9 %). Shodně je na tom přínos asistence 3- 6x za rok a na týdenní pobyt (6 %). Pouze 2% přínos je spatřován ve využití asistence jen 1-2x ročně.

Tato otázka byla jednou ze selektivních otázek (bylo možné vybrat více správných odpovědí). Tudíž procenta v grafu prezentují relativní četnost celkově vybraných možností, nikoli počet respondentů.

Otázka č. 7: Za asistenci jsem ochoten zaplatit:

graf č. 6: Ochota platit za asistenci

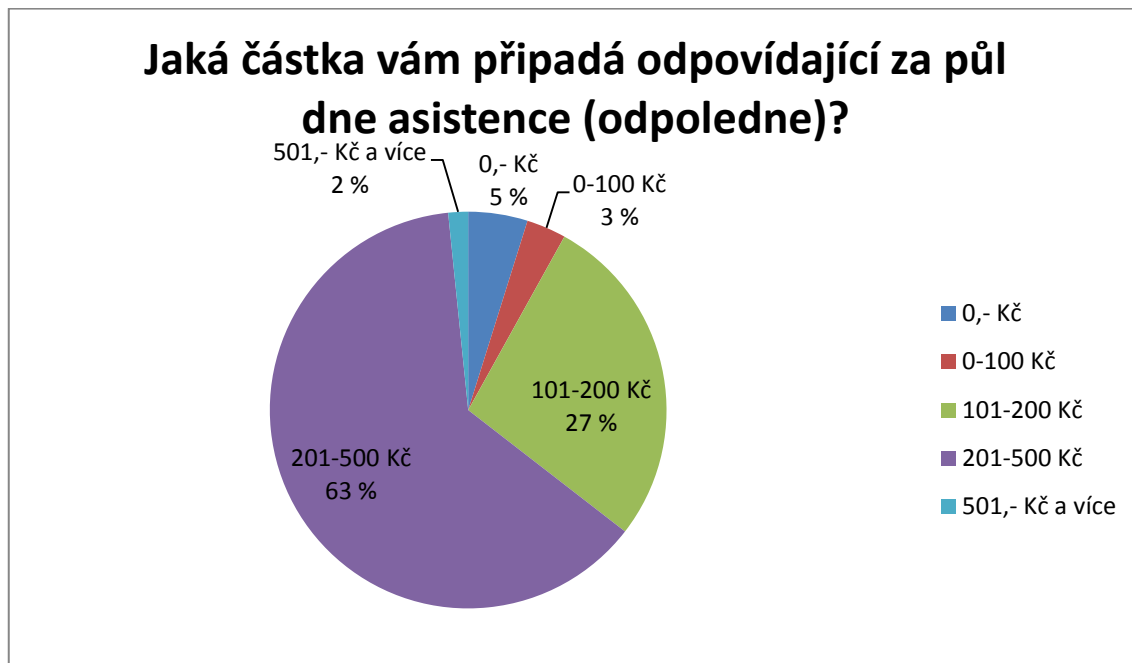

Třetina dotázaných (34 %) je ochotna za asistenci bez výhrad platit. Další třetina (31 %) je ochotna zaplatit adekvátně schopnostem asistenta, 10 % je ochotno zaplatit ve chvíli, kdy navážou s asistentem dlouhodobější spolupráci a 19 % je ochotno platit pouze případné náklady asistenta (jako je permanentka, vstupné, cesta apod.) Pouhých šest procent dotázaných není ochotno za asistenci platit vůbec, nebo jen výjimečně.

Otázka č. 8: Jaká částka vám připadá odpovídající za půl dne asistence (odpoledne)?

graf č. 7: Ocenění půl dne asistence

Nadpoloviční většině (63 %) připadá jako adekvátní odměna za uvedenou dobu asistence 201-500 Kč, Více jak čtvrtina (27 %) respondentů zvolila jako odpovídající odměnu 101-200 Kč. 5 % respondentů nepripadá adekvátní za takovou dobu asistence platit, 3 % jsou ochotni zaplatit do 100 Kč. Zanedbatelný zlomek dotázaných (2 %) je ochotných zaplatit více jak 500 Kč.

Otázka č. 9: Jaké schopnosti považujete u sportovního asistenta za důležité?

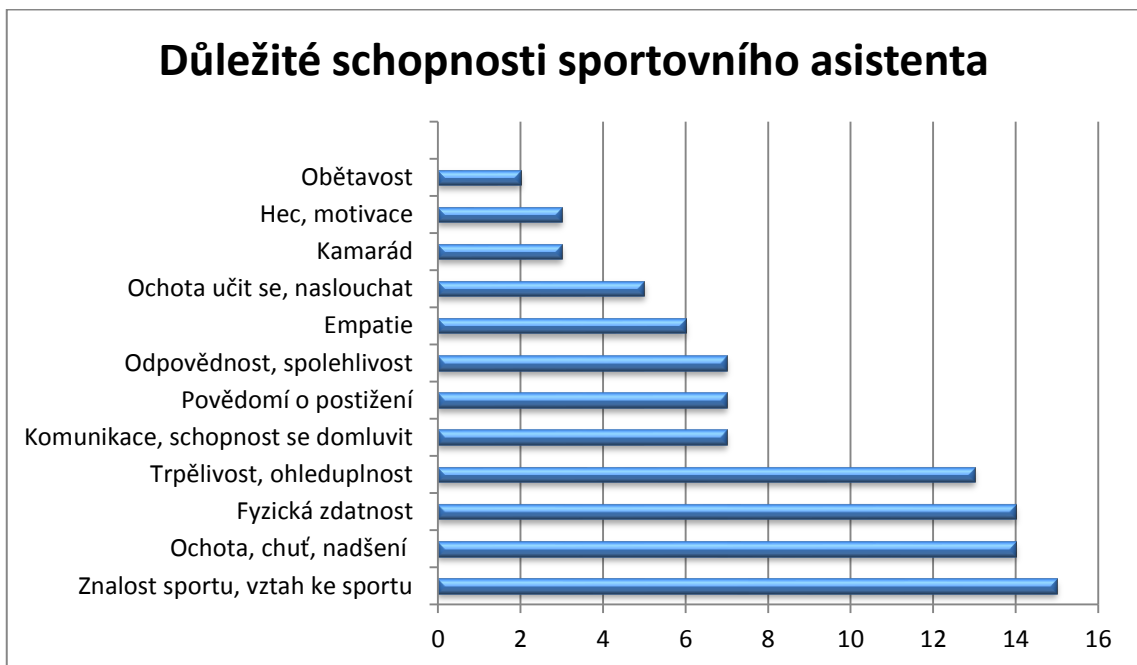
Jednalo se o otevřenou otázku. Pro docílení co největší autenticity uvádím doslovné odpovědi respondentů, i s případnými chybami. Následuje vlastní zpracování četnosti výskytů jednotlivých odpovědí.

- *No hlavně aby to byl člověk na svém místě, dokázal pomoci, vyhecovat poradit, ale hlavně i kamarád.*
- *Vykonávat svoji práci s nadšením a porozuměním. Ohleduplnost.*
- *Sila a zkušenosti s lyžováním u monoski, sparringpartner na stolní tenis nutně ovládat ho*
- *aby to byla pěkná holka :-)*
- *Odpovědnost*
- *Ochota, pohoda*
- *Ochota a spolehlivost*
- *Spolehlivost*
- *Vztah ke sportu, nebýt přehnaně nápomocný*
- *Znalost sportu, ochota učit se novým věcem apod...*

- *Seznameni s postižením*
- *Fyzická síla, chuť pomáhat*
- *Empatie, fyzická zdatnost*
- *Měl by znát problematiku lidí s postižením, jak s nimi manipulovat apod. a také znát jejich potřeby. A samozřejmě vědět co a jak při samotné*
- *Sportovní aktivitě.*
- *Inteligenci, znalost sportu*
- *Dobrou náladu a alespoň nějaké zkušenosti - případně schopnost se rychle učit/pochopit a přijmout co je a není potřeba, prostě člověk se*
- *Selským rozumem, schopný komunikace a kompromisu...*
- *Schopnost tlačit, případně brzdit nebo jen držet vozík na neschůdném terénu*
- *Šikovnost (obecně), empatii, schopnost improvizace, trpělivost:-)*
- *Vnímání okolností, naladění na stejnou vlnu :-)*
- *Obětavost, trpšlivost*
- *Sportovně nadán, zápal pro sport, spolehlivost, pochopení pro hendykep,*
- *Trpělivost než vyjedu kopec.*
- *Spolehlivost - vědomostní schopnosti určeného sportu - rady typu RHB a RHB cvičení - znalosti TAPING a jeho využití*
- *Fyzická zdatnost, ochota pomoci, pozitivní naladění*
- *Fyzická kondice, schopnost spolupráce, schopnost naslouchat a chápat (tolerovat) specifické potřeby*
- *Empatie, zkušenost, laskavost*
- *Domluva, zkušenosti s pomocí , ochota*
- *Vstřícnost , trpělivost , snaha*
- *(2x) nevím*
- *Smysl pro humor, nadšení pro věc, fyzická kondice...*
- *Obratnost, rychlost, síla*
- *Spolehlivost, trpělivost, empatie*
- *Nevím, ještě jsem to nezkoušela*
- *Schopnost domluvit se o mých potřebách.*
- *Fyzická kondice*
- *Trpělivost, všímavost, uvědomělost*
- *Souhra mezi náma*
- *Obětavost, časová přizpůsobivost, trpělivost ;-)*
- *Zodpovědnost, vlastní myšlení*
- *Pohodová povaha, otevřená mysl, dobrá fyzická kondice, láska ke sportu, zbytek se dá školením a zkušenostmi doučit, pokud už asistent zkušenosti má, je to velké plus*
- *Prostě si musíme sednout po všech stránkách.*
- *Schopnost dělat věci tak, jak je potřebuji já, sportovní výkonnost, schopnost poradit s daným sportem*
- *Asistence ho baví, smysl pro humor, vytrvalost*
- *Musí umět vyhecovat*
- *Sportovní schopnost a lidskost*
- *Tzv. nebát se mě a zkušenost!*
- *Empatie, zápal pro vec, erudovanost asistence*
- *Trpělivost a ochota*
- *Veselí a splečenský*

- *Silný, komunikativní, ochotný, přátelský*
- *Domluva s asistentem*
- *Komunikaci, pohodu, řidič,*
- *Mít sílu, zručnost, ochotu pomoci*
- *Znalost fyzioterapie*
- *Odbornost, přiměřená fyzická zdatnost, empatie*
- *Hlavu, aby mně s ním bylo dobře - kamarád, svaly*
- *Trpělivost a jeho znalost daného sportu*
- *Flexibilitu, kamarádský přístup*
- *Znalost problematiky práce s vozičkářem, asistence s potřebami kvadruplegika.*
- *Aby znal problematiku daného sportu a věděl jak pomoci ,,*
- *Energický, "zapálený" pro daný sport, schopnost vcítit se do potřeb klienta, taktnost*

graf č. 8: Důležité schopnosti sportovního asistenta

Otázka č. 10: Jakého jste pohlaví?

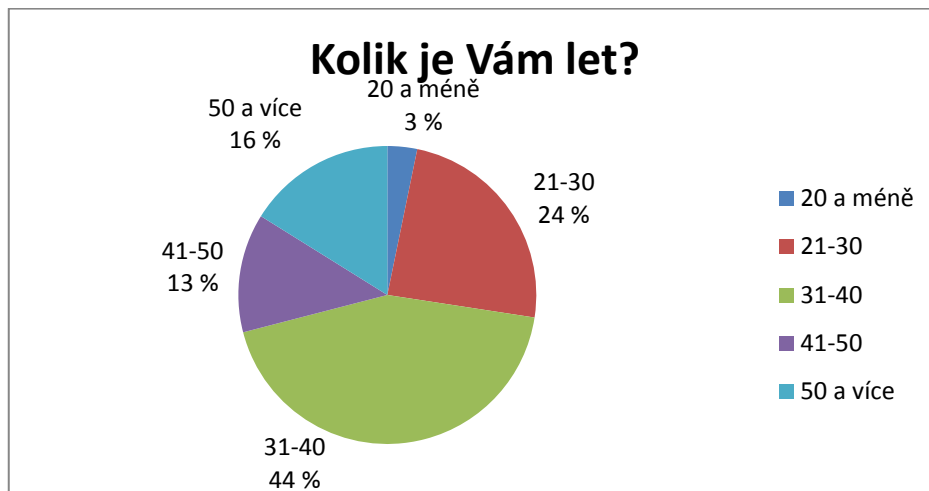
graf č. 9: Pohlaví (uživatelé)

Výzkumu se zúčastnilo 55 % mužů a 45 % žen.

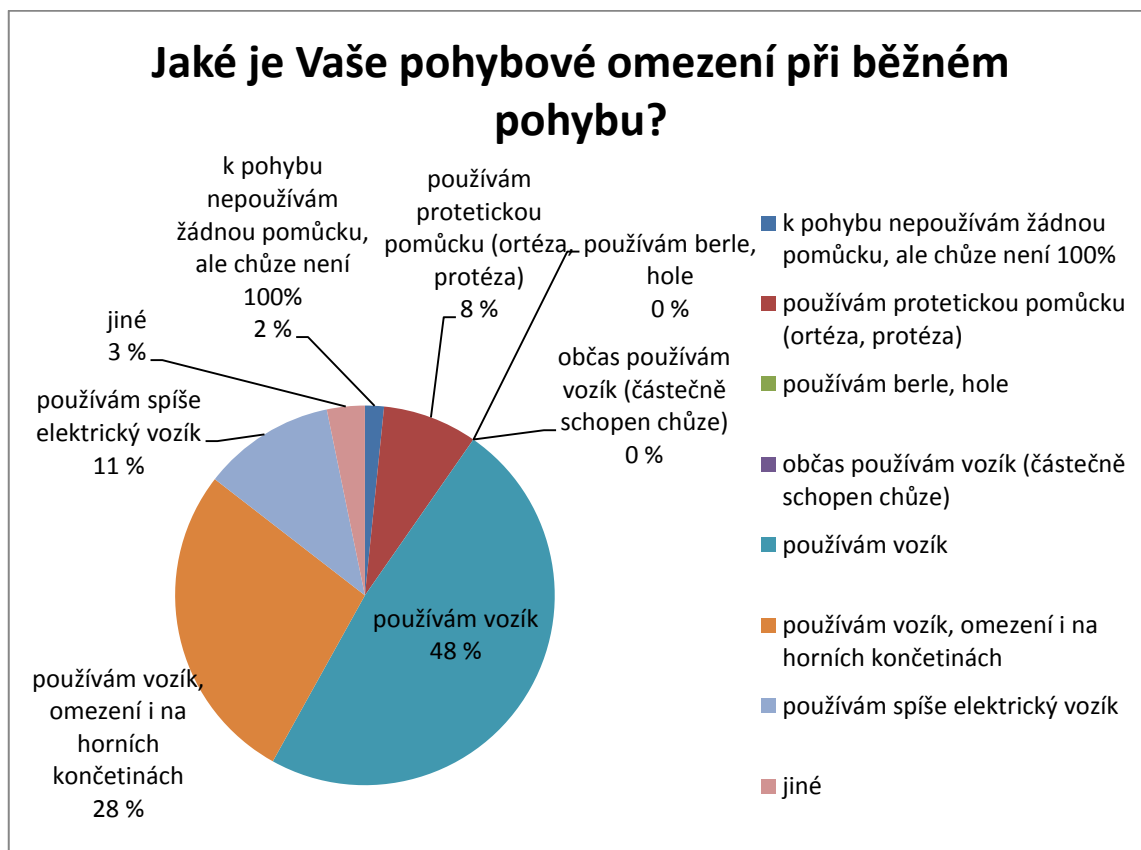
Otázka č. 11: Kolik je Vám let?

graf č. 10: Věkové rozložení (uživatelé)

Otázka č. 12: Jaké je Vaše pohybové omezení při běžném pohybu?

graf č. 11: Omezení při běžném pohybu

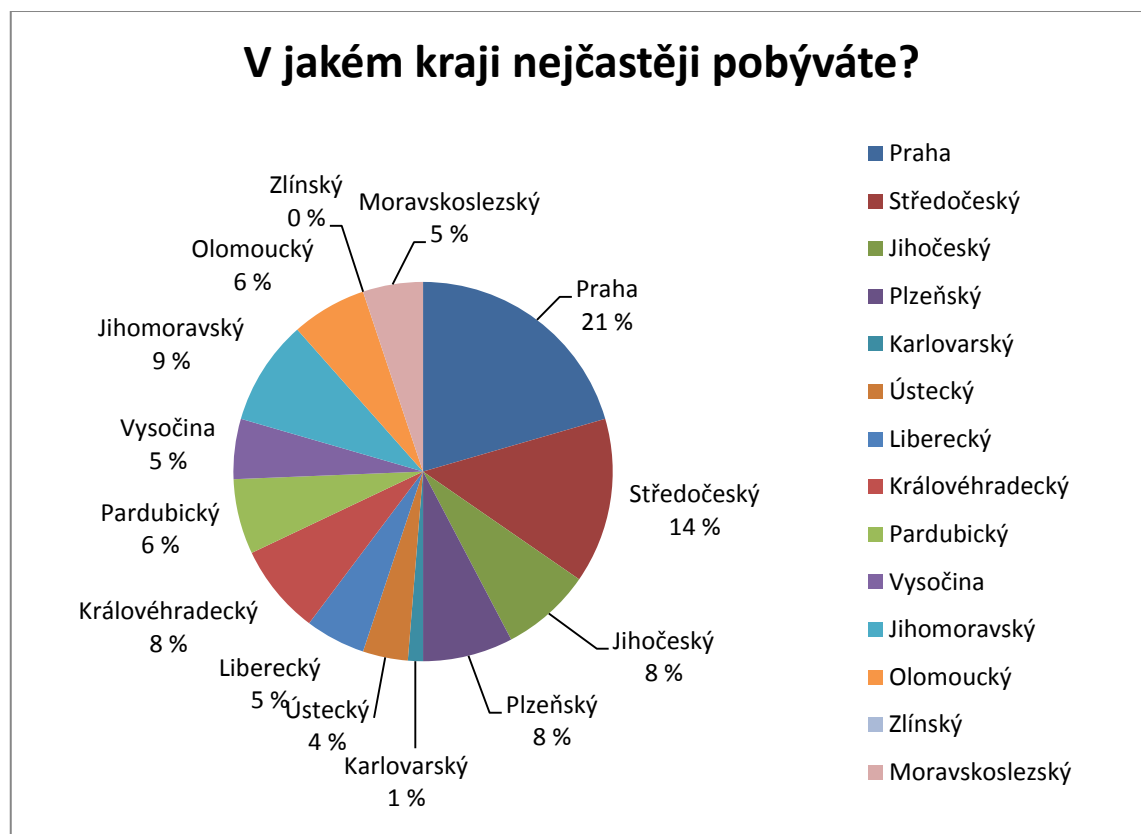

Tři čtvrtiny respondentů (76 %) používají k pohybu mechanický vozík, 28 % z celkového počtu dotázaných má omezení i na horních končetinách. 11 % používá spíše elektrický vozík. 8 % osob se pohybuje pomocí ortézy, protézy. 5 % dotázaných

uvedlo pohyb bez pomůcek, který ale není 100%, nebo jiné důvody (např. blokaci zad – rigiditu).

Otázka č. 13: V jakém kraji nejčastěji pobýváte?

graf č. 12: Nejčastější výskyt pobytu (uživatelé)

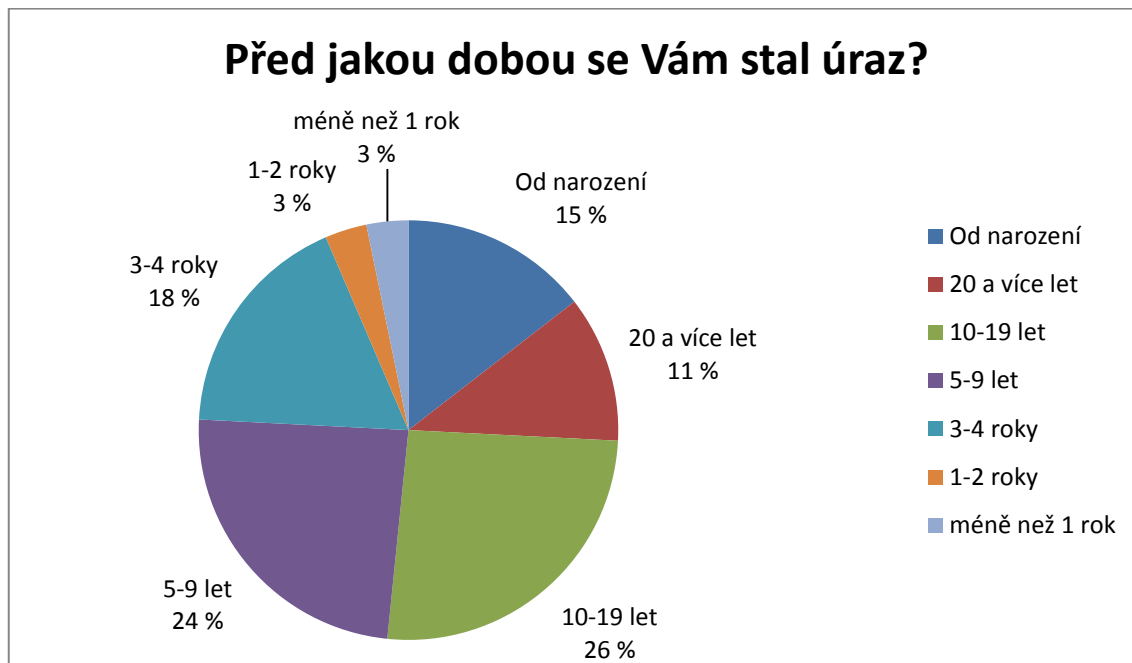

Lidé se zdravotním postižením, kteří se zúčastnili výzkumu, nejčastěji pobývají v Praze a Středočeském kraji. Ostatní kraje až na výjimky mají přibližně stejnou četnost, která se liší v řádech několika jedinců. Výjimkami jsou Karlovarský kraj, kde zvolila místo nejčastějšího výskytu jedna osoba a Zlínský kraj, kde místo výskytu nezvolil nikdo.

Tato otázka byla jednou ze selektivních otázek (bylo možné vybrat více správných odpovědí). Tudíž procenta v grafu prezentují relativní četnost celkově vybraných možností, nikoli počet respondentů.

Otázka č. 14: Před jakou dobou se Vám stal úraz (došlo k onemocnění)?

graf č. 13: Doba od poranění, onemocnění

Otázka č. 15: Je ještě něco, co si přejete k tomuto tématu sdělit?

Jednalo se o otevřenou otázku. Z důvodu dosažení co největší autenticity a vytvoření názorné představy, jak byl výzkum respondenty vnímán a jakou důležitost přikládají tomuto tématu, uvádím doslovné odpovědi respondentů, i s případnými chybami. Odpovědi není možné shrnout do krátkého vlastního komentáře. Proto uvádím všechny komentáře, které něco sdělují a vyjadřují podporu myšlenky projektu.

- *Bohužel ne všude je možné jako vozičkář jít sportovat. Velkým problémem je hlavně velká pořizovací cena sportovních pomůcek.*
- *Možnost vyzkoušet si různé sportovní vybavení, třeba jen na odpoledne. Nebo možnost vyzkoušet co nejvíce vybavení během jednoho víkendu na jednom místě.*
- *je to dobrý nápad*
- *Je těžké občas sehnat asistenci z rad přátel či rodiny na sportovní asistenci. Neznají sport či pomůcku k jeho využití a sami tak mají obavy zda-li dokáží popr. pomoci...*
- *ráda se v terénu pohybuji sama, ale v mnoha případech to není možné, popř. s věkem klesá i motorika*
- *Je to výborný nápad!*
- *Velmi pozitivně mi pomáhal přístup fyzioterapeutek na RHB, kde mne naučili sestavu cviků a praktikují je již 3-4 rok. Ale každý cvik se vypiluje a je třeba jej pozměnit či sestavu cviků obnovit s jinými sportovními, moderními pomůckami.*
- *Co považuji za pozitivní přídavek na konci, velká pomoc a úleva ... Taping.*

- *Určitě je dobré do sebe, do svého zdraví investovat a každopádně péči zaplatit! Bohužel se stává (i mne), že fyzioterapeutka staví svou kariéru na schopnostech pacienta (např. sportovce), chválí - ale také se vychloubá apd.*
- *Je to super nápad, držím palce.*
- *Mnoho zdaru !!! Hanko :)*
- *Databáze sportovních asistentů by byla super. Mám problém k sobě někoho najít.*
- *Tento nápad oceňuji.*
- *Nic, Haničko, snad jen hodně štěstí Ti.. :-)*
- *Děkuji*
- *ještě tak bud' sportovní pomůcky mít nebo aspoň mít možnost si je půjčit, a taky prostory, kde je skladovat;)*
- *Před onemocněním jsem byla velmi aktivní sportovkyne a závodní lyžarka...velkým problémem je pro me sehnat na sportování a asistenta k tomu dostatek financí.*
- *Chodící presto handicapovaní lidé jsou dost zanedbáváni co se týká asistence*
- *jsem rád že tento dotazník tu je.*
- *Moc si přeji, aby tento projekt nadále pokračoval, protože si myslím, že jste přišla na něco, co opravdu lidé moc potřebují. Nechci se vnucovat, ale kdyby se tento projekt nějak rozjel více, chtěla bych pomoci s webovými stránkami nebo s něčím, čím bych mohla přispět ať už nápadem, tak něco například uskutečnit.) Mám nápad, ale potřebuji lidi. Moc ráda bych se do toho projektu zapojila, jsem na vozíku. A chválím to moc. S pozdravem Jana B.*
- *Mnoho lidí leží jen doma jelikož pro ně nic není, žádná organizace, svépomocná skupina, nefunguje rodina, kamarádi. Chtěly by se zapojit do života, ale není to v jejich silách a hlavně nemají peníze.*
- *Moc se mi tento nápad líbí a doufám, že se podaří prosadit a uskutečnit ;)*
- *Důležitá je pro mě motivace a kladení cílů*
- *Oceňuji toto téma, zatím jsem se s diskuzí na toto téma nesetkal. Považuji je za důležité již od začátku rehabilitace, protože by se bylo možno vyvarovat mnoha laických chyb.*
- *Držím palec! Je to dobrý nápad a záslužná činnost.*
- *Je dobře, že má někdo chuť zpracovat takové dotazníky. Bydlím v malé měste /7000 obyvatel/ a tady není žádná možnost provozovat aktivně druh sportu, který bych zvládl.*
- *úspěšnou diplomku !:-)*
- *Představoval bych si asistenci jako je při sportovních aktivitách v PARAPLETI.*

5.2 Výsledky asistenti

Název dotazníku: „Možnosti asistentů při poskytování sportovní asistence lidem se zdravotním postižením.“ Viz příloha č. 2

Všechny otázky byly povinné, na všechny otázky odpovědělo všech 85 respondentů.

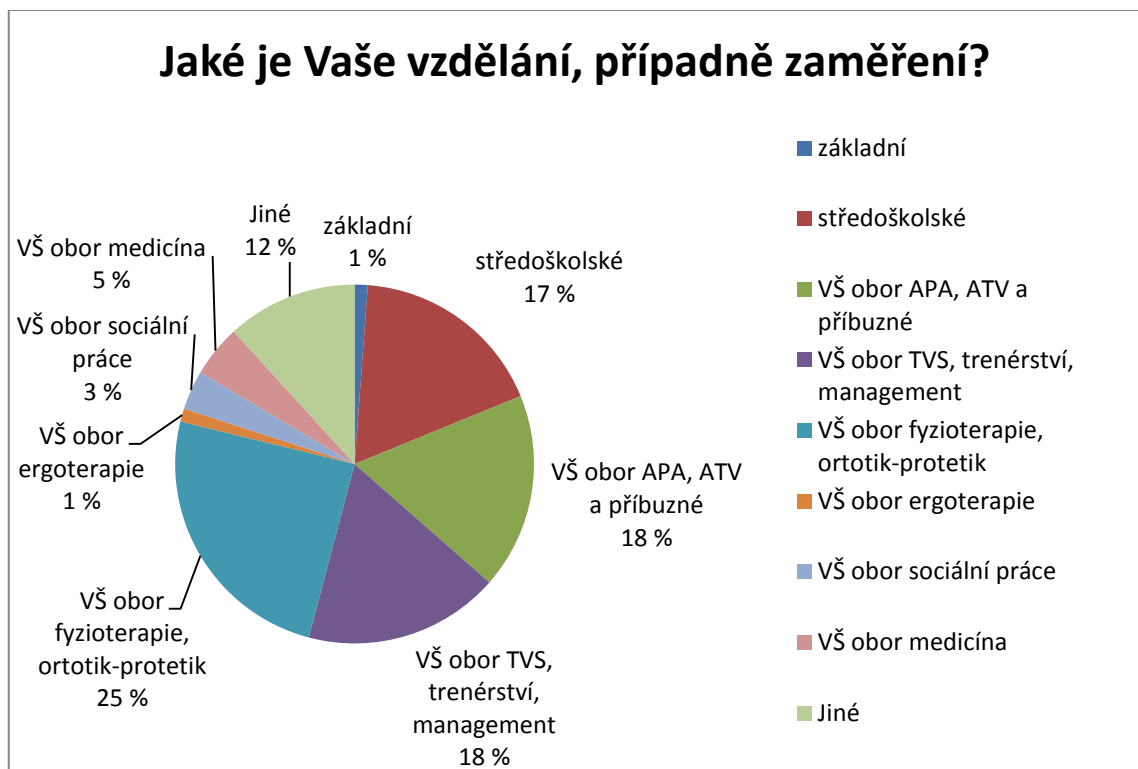
Výsledky jsou uváděny ve formě tabulky nebo grafu, záleží, který způsob je pro danou otázku přehlednější. V případě číselných hodnot je vždy uvedena relativní četnost v procentech. Pokud není uvedeno jinak, respondenti vybírali pouze jednu z nabízených možností.

Otázka č. 1: Jste ochoten/a nabídnout sportovní asistenci člověku s hendikepem?

Všechny dotázané osoby odpověděly ano.

Otázka č. 2: Jaké je Vaše vzdělání, případně zaměření?

graf č. 14: Vzdělání, zaměření asistentů

Čtvrtinu z dotázaných tvořili lidé se vzděláním v oboru fyzioterapie nebo ortotik - protetik. Dalšími početněji zastoupenými skupinami byly obory aplikovaných pohybových aktivit, aplikované tělesné výchovy a příbuzné, obory tělesná výchova a sport, trenérství, případně management a lidé se stredoškolským vzděláním. Zlomkově

byly zastoupeny medicínské obory, obor sociální práce, obor ergoterapie. Mezi jinými obory vzdělání převažovaly vysokoškolské technické obory.

Otázka č. 3: Člověku s hendikepem jsem v rámci sportovní asistence ochoten/a nabídnout pomoc:

- na místě při sportovní aktivitě
- s manipulací s pomůckou (nakládání, vykládání)
- s dopravou na sportoviště
- s přesuny
- s oblékáním
- s osobní hygienou

Otázka obsahovala šest tvrzení, u nichž respondenti vyjadřovali míru souhlasu. Odpovědi jsou uvedené pomocí relativní četnosti v procentech.

tabulka č. 2: Ochota pomoci s konkrétními úkony

tvrzení	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
na místě při sportovní aktivitě	92 %	8 %	0	0
s manipulací s pomůckou	87 %	13 %	0	0
s dopravou na sportoviště	56 %	32 %	11 %	1 %
s přesuny	70 %	28 %	2 %	0
s oblékáním	68 %	25 %	7 %	0
s osobní hygienou	41 %	35 %	23 %	1 %

Přímo při sportovní aktivitě jsou ochotni nabídnout pomoc všichni respondenti a téměř všichni bez výhrad. S manipulací s pomůckami, jejich naložení do auta a podobně jsou také ochotni pomoci všichni dotázaní, většina bez výhrad. S dopravou na sportoviště je ochotných pomoci 88 % dotázaných, 11 % spíše není ochotno pomoci, pouze 1 % není ochotno pomoci vůbec. S přesuny jsou ochotni pomoci téměř všichni, pouze 2 % spíše ne. S oblékáním je spíše, nebo rozhodně ochotno pomoci 93 % dotázaných. 7 % dotázaných spíše není ochotno s oblékáním pomoci. S osobní hygienou je při sportovní aktivitě ochotno pomoci 41 % dotázaných určitě ano, 35 % spíše ano. Čtvrtina dotázaných spíše není ochotna pomoci s osobní hygienou, jen 1 % vůbec.

Otázka č. 4: V rámci sportovní asistence jsem schopen/a nabídnout:

- dopomoc při sportovní aktivitě
- sparing při tréninku
- odborné dovednosti, výuku

- pomoc s nastavením pomůcky
- "fanoušek" společná návštěva sportovních utkání, akcí

Otázka obsahovala šest tvrzení, u nichž respondenti vyjadřovali míru souhlasu. Odpovědi jsou uvedené pomocí relativní četnosti v procentech.

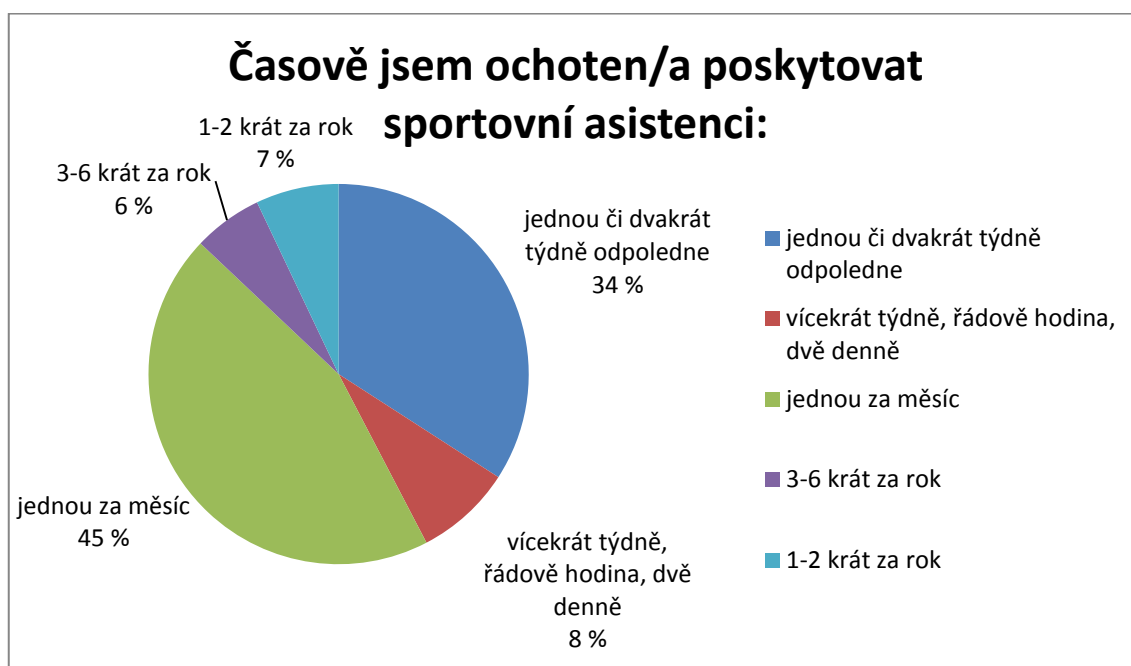
tabulka č. 3: Schopnost nabídnout konkrétní dovednosti

tvrzení	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
dopomoc při sportovní aktivitě	87 %	12 %	1 %	0
sparing při tréninku	72 %	22 %	6 %	0
odborné dovednosti, výuku	28 %	46 %	24 %	2 %
pomoc s nastavením pomůcky	41 %	48 %	11 %	0
společná návštěva sport. akcí	49 %	29 %	17 %	5 %

Dopomoc při sportovní aktivitě je schopno nabídnout 99 % dotázaných. Sparing při tréninku je určitě schopno nabídnout 72 % dotázaných, 22 % spíše ano, 6 % spíše ne. Odborné dovednosti, výuku je určitě schopno nabídnout 28 % dotázaných, 48 % spíše ano. Možnost spíše ne zvolila téměř čtvrtina respondentů. Pomoc s nastavením pomůcky je schopno rozhodně a spíše ano poskytnout 89 % dotázaných. Zbýlých 11 % spíše ne. Společnou návštěvu sportovních akcí je schopno nabídnout přes tři čtvrtě dotázaných, téměř čtvrtina spíše či rozhodně ne.

Otázka č. 5: Časově jsem ochoten/a poskytovat sportovní asistenci:

graf č. 15: Jak často jsou lidé ochotni poskytovat sportovní asistenci

Nejvíce respondentů (45 %) je ochotno poskytovat sportovní asistenci jednou měsíčně. Třetina dotázaných je ochotna poskytnout sportovní asistenci odpoledne jednou či dvakrát za týden. 8 % dotázaných je ochotno poskytnout sportovní asistenci vícekrát, než 1-2x týdně v řádu hodin. Zbytek je ochoten pomoci 1-6x za rok.

Otázka č. 6: V rámci sportovní asistence jsem ochoten/a jet:

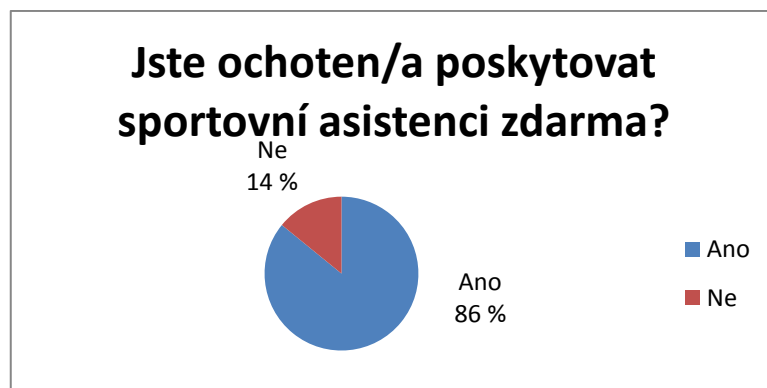
tabulka č. 4: Ochota jet na víkend, do zahraničí

možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl na celk. počtu respondentů
na víkend	78	92 %
na týden	35	41 %
na výlet, dovolenou s rodinou	43	51 %
do zahraničí	53	62 %

Tato otázka byla jednou ze selektivních otázek (bylo možné vybrat více odpovědí). U jednotlivých možností je uvedeno číslo, kolik osob vybralo tuto možnost. Podíl vyjadřuje procentuální podíl odpovědí u jednotlivých možností na celkovém počtu respondentů. 92 % z dotázaných vyjádřilo ochotu jet asistovat na víkend, 62 % vyjádřilo ochotu jet asistovat do zahraničí. Polovina respondentů je ochotna vyrazit asistovat na výlet, dovolenou s rodinou. 41 % osob je ochotno vyrazit na týden.

Otázka č. 7: Jste ochoten/a poskytovat sportovní asistenci zdarma?

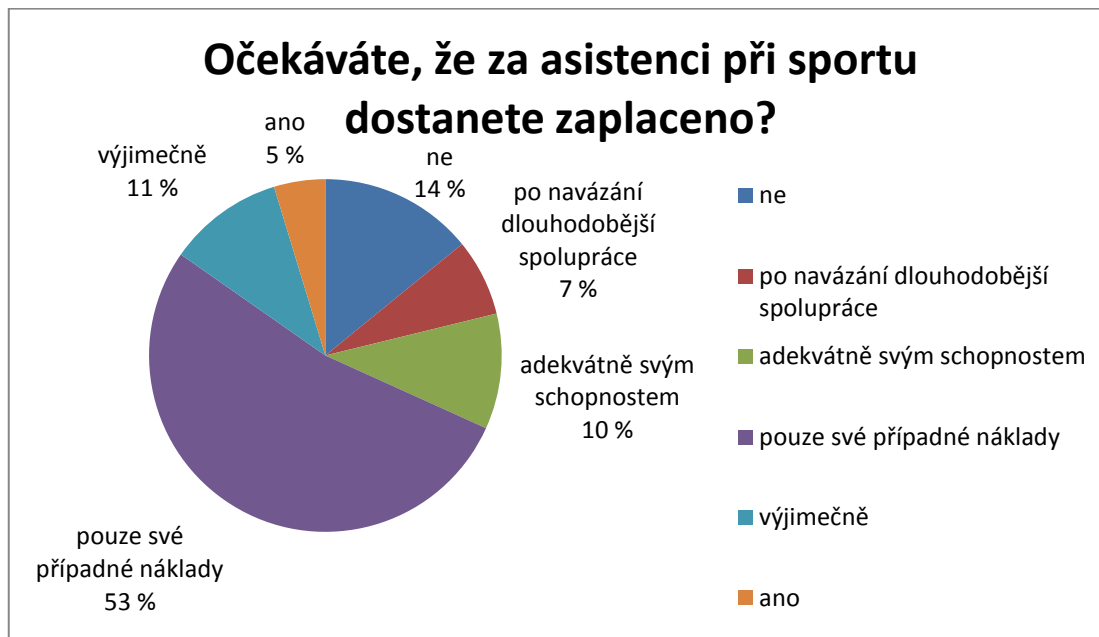
graf č. 16: Ochota poskytovat asistenci zdarma

86 % z dotázaných osob je ochotno poskytovat osobní asistenci zdarma.

Otázka č. 8: Očekáváte, že za asistenci při sportu dostanete zaplaceno?

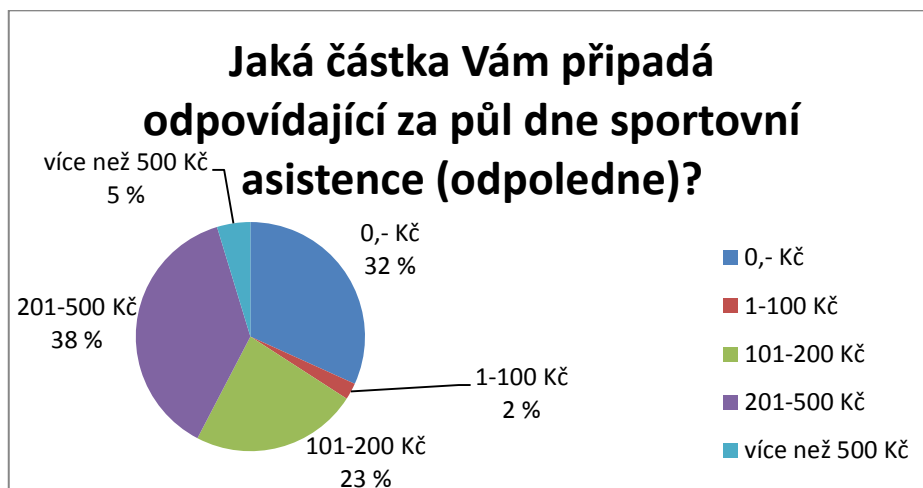
graf č. 17: finanční očekávání asistentů

Polovina respondentů (53 %) očekává, že v případě sportovní asistence dostane zaplacený pouze své případné náklady spojené s asistencí (vstupy, permanentky, cestovné). 14 % dotázaných neočekává vůbec žádnou finanční odměnu za poskytnutou asistenci, 11 % očekává platbu jen výjimečně. 10 % adekvátně svým schopnostem a 7 % po navázání dlouhodobější spolupráce. 5 % očekává, že zaplacený dostane.

Otázka č. 9: Jaká částka Vám připadá odpovídající za půl dne sportovní asistence (odpoledne)?

graf č. 18: Finanční očekávání asistentů - částky

Více jak třetině osob připadá jako odpovídající odměna za asistenci za daný čas v rozmezí 201-500 Kč. Další třetina považuje za odpovídající, že nedostane zapláceno vůbec. Téměř čtvrtině připadá odpovídající částka 101-200 Kč. Pěti procentům dotázaných by připadalo odpovídající více jak 500 Kč, dvěma procentům 1-100 Kč.

Otázka č. 10: Jste ochoten/a nabídnout více hodin asistence v případě, že se s uživatelem domluvíte na finanční odměně?

tabulka č. 5: Ochota asistovat více při finanční odměně

Odpověď	podíl
rozhodně ano	27 %
spíše ano	47 %
spíše ne	25 %
rozhodně ne	1 %

Tři čtvrtiny dotázaných jsou ochotny nabídnout více hodin asistence v případě, že se domluví na finanční odměně. Čtvrtina spíše ne.

Otázka č. 11: Být v databázi sportovních asistentů vnímám jako zajímavé z hlediska:

tabulka č. 6: Vnímání zajímavosti při zařazení do databáze

tvrzení	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
možnosti získání praxe v oboru	51 %	20 %	23 %	6 %
možnosti uplatnění zkušeností	57 %	26 %	15 %	2 %
pro dobrý vnitřní pocit, kvůli užitečnosti	66 %	31 %	3 %	0
jako volnočasová aktivita, kvůli kamarádství a vztahům	61 %	34 %	5 %	0

Možnost získat praxi v oboru považuje za zajímavé rozhodně a spíše ano 51 % a 20 % dotázaných. Pro 23 % je tato možnost spíše nezajímavá, pro 6 % určitě nezajímavá. Možnost uplatnit zkušenosti vnímá jako určitě zajímavé 57 % dotázaných, jako spíše zajímavé 26 %. Spíše nezajímavá je tato možnost pro 15 %, určitě nezajímavá pro 2 % dotázaných. Pro vlastní dobrý vnitřní pocit, kvůli užitečnosti to považuje za určitě zajímavé 66 % dotázaných, jako spíše zajímavé 31 %. Za spíše nezajímavé to z tohoto hlediska považují jen 3 % zúčastněných. Za rozhodně nezajímavé nikdo. Jako volnočasová aktivita, kvůli kamarádství a vztahům je účast v databázi sportovních asistentů zajímavá určitě pro 61 % osob, pro dalších 34 % spíše ano. Za spíše nezajímavé to považuje 5 % osob. Za rozhodně nezajímavé nikdo.

Otázka č. 12: Jaké informace o sobě jste ochoten/a uvést do případného profilu v databázi umístěné na webové stránce?

tabulka č. 7: Ochota uvést informace na webu

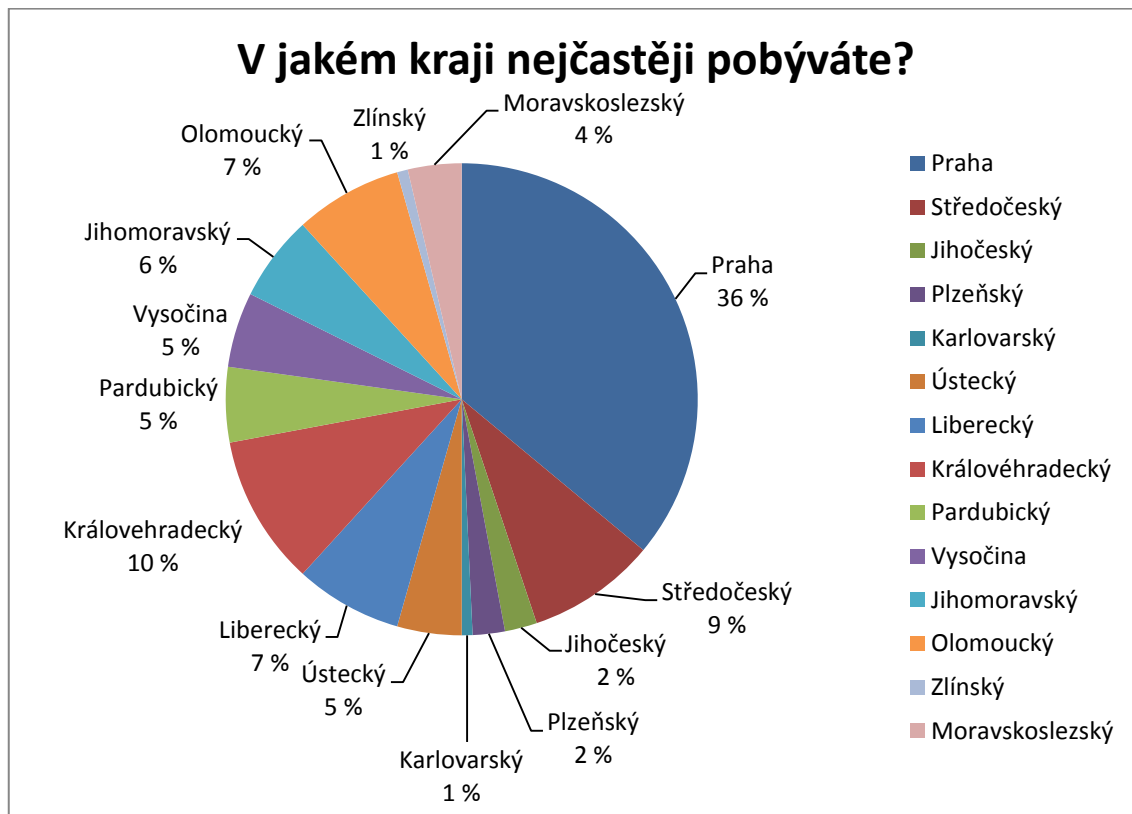
Odpověď	Ano - podíl z celkového počtu účastníků výzkumu
jméno	97 %
přezdívkou	53 %
mail	98 %
telefon	45 %
skype, ICQ, FB	31 %
fotku	69 %
zkušenosti s jednotlivými sporty	88 %
město, kraj možné asistence	92 %
jiné	8 %

Téměř všichni dotázaní jsou ochotní uvést následující informace: jméno, mail, město, kraj možné asistence. Převážná většina (88 %) je ochotna uvést zkušenosti s jednotlivými sporty. 69 % je ochotno uvést fotku, polovina dotázaných přezdívkou. Telefon je ochotno uvést více (45 %) osob než skype, FB (31 %). Mezi možnostmi jiné se objevilo: co bude třeba, oblíbené sporty, záliby, výkonnost, zdravotnické zkušenosti.

Tato otázka byla jednou ze selektivních otázek (bylo možné vybrat více správných odpovědí), s možností odpovědi jiné.

Otázka č. 13: V jakém kraji nejčastěji pobýváte?

graf č. 19: Nejčastější výskyt pobytu (asistenti)

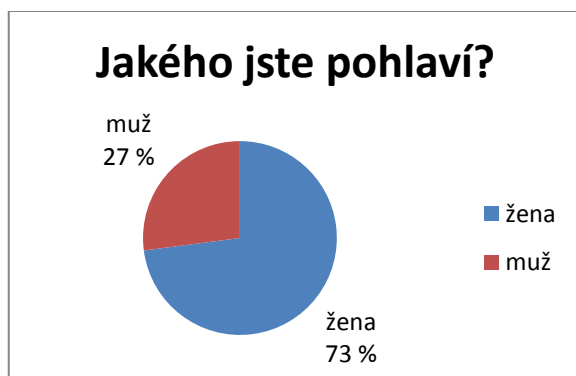

Osoby, které se průzkumu účastnily, nejčastěji pobývají v Praze (36 %), Královéhradeckém kraji (10 %) a Středočeském kraji (9 %).

Tato otázka byla jednou ze selektivních otázek (bylo možné vybrat více správných odpovědí). Tudíž procenta v grafu prezentují relativní četnost celkově vybraných možností, nikoli počet respondentů.

Otázka č. 14: Jakého jste pohlaví?

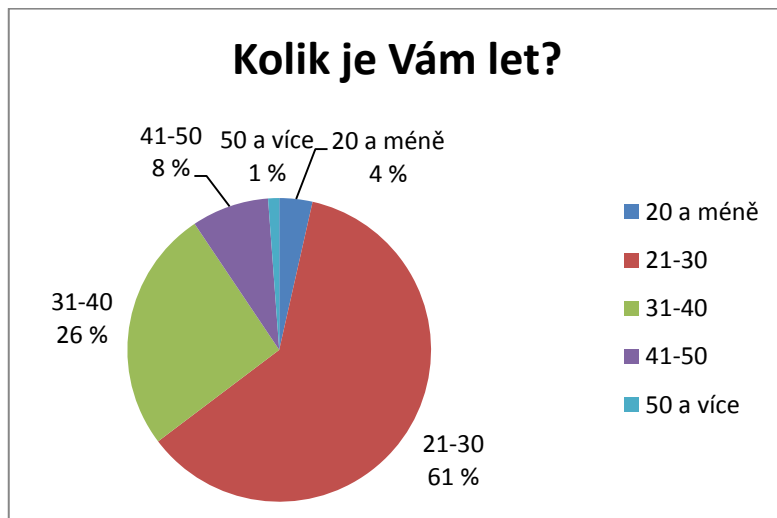
graf č. 20: pohlaví (asistenti)

Výzkumu se zúčastnilo 73 % žen a 27 % mužů.

Otázka č. 15: Kolik je Vám let?

graf č. 21: věkové rozložení (asistenti)

Otázka č. 16: Je ještě něco, co si přejete k tomuto tématu sdělit?

Jednalo se o otevřenou otázku. Z důvodu dosažení co největší autenticity a vytvoření názorné představy, jak byl výzkum respondenty vnímán a jakou důležitost přiřkládají tomuto tématu, uvádím doslovné odpovědi respondentů, i s případnými chybami. Odpovědi není možné shrnout do krátkého vlastního komentáře. Proto uvádím všechny komentáře, které něco sdělují a vyjadřují podporu myšlenky projektu.

- *držím palce s projektem ;)*
- *Jako sportovně založený člověk upřednostňuji aktivity, kde i já mohu podat nějaký sportovní "výkon".*
- *nabídka by mohla být doplněna možností asistence pro skupiny*
- *Přeji hodně štěstí ve Vašem projektu!*
- *Je to dost zajímavé téma!*
Ale různé fakulty mají dost absolventů různých těch manažerů, projektantů, sportovních těch různých těch..., sociální fakulty mají zase různé absolventy sociálních .... a je to zajímavé propojení. Ale domnívám, se že výsledky anketky mohou být zajímavé.
- *pozdravuju Žábu ;)*
- *super nápad!*
- *zajímavé téma*
- *Ahoj Hani, super dotazník a moc se těším, co z toho vznikne!! Lenka*
- *Prima nápad, hodně štěstí při zpracování ;)*
- *Přijde mi to jako hodně zajímavý a velmi dobrý nápad!:) Ať to vyjde Hani!:)*
- *Ne vse bylo receno, dotazník je dobry, drzim palce, aby ho vyplnilo co nejvice zajemcu.*
- *super :)*
- *Dobrý projekt, držím palce, ať se zadaří Kača H.*
- *určitě je to skvělý nápad :) doufám, že se to podaří zrealizovat...*

- *super nápad, ať se to rozjede!*
- *Ráda poskytnu sportovní asistenci v rámci svých možností a schopností, více méně zdarma jen za náklady s tím spojené.*
- *Hodně štěstí ;)*
- *Je to bezva nápad, už jsem zvažovala, zda napomoci nějakému hendikepovanému běžci při běžeckých závodech*
- *Není potřeba, ozvěte se;-)*
- *super nápad ...*
- *Snad jen poprat mnoho zdaru tomuto projektu, který má smysl...*
- *Dobrý nápad.*
- *good idea :-)*
- *Svou činnost bych podmínila porozuměním si se sparingem. Je to super nápad, držím pěsti.*
- *dekuji*
- *Skvělý nápad v Čechách. Já nyní bydlím na Novém Zelandu, takže bohužel nebudu moci v případě rozbehnutí akce být k napomoci. Ale na Zelandu jsem pomáhala při paralyzování a bylo to moc prima. Na začátku sezony bylo seznámení s pomůckami, sami jsme si vyzkoušeli, jaké to je lyžovat s omezeným videm, v sedu či se spasmem (v našem případě se primerene svazanými nohama ;)) a většinou jsme se setkávali na horách jako skupina. Ale mají tu také databázi dobrovolníků, kteří doprovázejí lidi s postižením na ragby či jiné sporty výměnou za vstupenku.*
- *Moc doufám, že vám, aby váš nápad měl velký ohlas a úspěch! :) Hanka*
- *Jsem moc ráda za tento projekt, moc ráda se pak dozvím nějaké informace :)*
- *Skvělý nápad :-)*
- *Rád bych pomáhal lidem s handicapem z důvodu dlouholeté spolupráce s handicapovanými sportovci. Miluji sporty a sportovní aktivitu zejména v zimě. V létě třeba cyklistika, vodní sporty a cokoli kromě běhu! :)*
- *Jsem profesionální instruktor lyžování a snowboardingu. Pracuji výhradně v zahraničí na ose Švýcarsko, Japonsko, Chile. Zřídka mohu pomoci v rámci ČR, poněvadž se tam ukazují jen příležitostně. Pro případné zájemce o mé služby jsem v Praze na jaře a na podzim, někdy i přes léto. Pro (bohužel movitější) zájemce i místech mých zimních působišť. Je super, že dáváte do kupy takovou databázi, myslím, že to tu dost chybí a jsem zvědav, jak se to ujme. Jenda*
- *Super nápad :)*
- *Myslím si, že není potřeba doplňovat další informace. Dotazník byl komplexní.*
- *Myslím si, že se správně integrovat lidi s handicapem do společnosti ať už se jedná o aktivity kulturní, nebo sportovní. Věřím, že tento proces půjde pouze nahoru a všem, kteří se na tom podílejí, držím palce. :-)*
- *Když vidím nějakého sportovce (i hobby) s hendikepem sportovat, mám radost, že "má chuť žít" a je to i pro mě inspirativní.*
- *Jen, že fandím podobným projektům :)*
- *ať se ti to povede Hani. Můžeme případně dodat jména těch, kteří jednotlivé kurzy absolvovali nebo absolvují. Tem, co v budoucnu absolvují, můžeme dát do přihlášky třeba vetu, zda souhlasí se svým zarazením do databáze a dát jim tvoji anketku na vyplnění. Premyslej o tom...*
- *Práci z hendikepovanými se věnuji přes 4 roky a mám mezi nimi hodně dobrých známých a kamarádů.*

- *Děkuji, rád jsem dotazník vyplnil. :)*
- *Ráda bych toto zkusila..., ALE max tak 2 x do roka, a nejlépe třeba jednodenní výlet. Pracuji jako zdr. sestra v RHB ústavu, jistou zkušenost s těl. post. tedy mám...ALE studuji při zaměstnání, mám rodinu, psa, práci na směny... Takže tak max. 2 x do roka. Abych zbytečně neslibila něco, co bych časově nezvládala... :-)*
- *Pracuji jako pracovník v sociálních službách v jedné organizaci a myslím si, že každý by měl něco udělat pro hendikepované spoluobčany.*
- *Momentálně nezaměstnaný, takže by mi nevadilo trávit i více času s hendikepovaným.*
- *Dobrý den ,ráda bych dělala asistenu nějakému vozičkaři nejlépe rodu mužského do 35 let nejlépe z Liberce sem bez auta děkuju u otázky číslo 10 nemůžu odpovědět, nezáleží na penězích, ty bych si neval. Jen na tom, kolik mám v týdnu času.*
- *Sdílet? Snad jen, že mi to připadá jako skvělý nápad, a že vám moc fandím.*
- *Co se týče mých odpovědí, někdy jsou lehce zavádějící. Hlavně u bodu číslo 4 - co jsem schopna nabídnout. Vzhledem ke svým dosavadním (ne)zkušenostem, bych celou spolupráci viděla opravdu jen jako asistenci, kdy "klient naviguje" asistenta, ví co a jak. Na to, abych mohla někoho instruovat, nemám prozatím dost dovedností. To by byl pro mne docela klíčový bod při zvažování pomoci - rozdíl mezi rolí asistent/ instruktor. A to mne přivádí na další myšlenku - já osobně bych uvítala možnost se nějak dál vzdělávat, abych právě mohla nejen pomoci, ale i poradit. Ocenila bych například odkazy/ pozvánky/ upozornění na probíhající kurzy nebo školení právě se zaměřením na sportování či asistenci.*
- *To je asi všechno, hodně štěstí!*
- *Pomoc při sportovních aktivitách vidím jako velmi prínosnou, jen je bohužel těžké ji skloubit s bezným pracovním a osobním režimem. Myslím, že lepší finanční ohodnocení asistentu by mohlo situaci poměrně zlepšit.*
- *Vytvoření databáze mi přijde jako výborný nápad!! :-) Věřím, že se to povede a rozšíří opravdu na celou republiku.*
- *Ideální interval pravidelné asistence bych uvedl 1x za týden či 14 dní.*
- *Myslím, že dotazník byl dostatečně obsáhlý.*
- *Super napad*
- *Držím palce s databází!!!*

6 Diskuze

Potřeba sportovní asistence hraje u lidí s tělesným postižením zásadní roli při rozhodování o provozování nebo neprovozování pohybové aktivity. Většina z dotázaných (77 %) ve svém okolí nemá člověka, se kterým by mohli provozovat sportovní aktivitu tak často, jak by chtěli. Pro 73 % dotázaných je skutečnost, že nemají asistenta na sportovní aktivity důvodem toho, že sportují méně. Tyto výsledky odpovídají na první výzkumnou otázku, že lidem se zdravotním postižením chybí asistent pro sportovní aktivity. Kdyby k sobě měli asistenta pro sport, věnovali by se mu sportovním aktivitám častěji, je odpověď na druhou výzkumnou otázku.

Jako největší překážku pro provozování sportovních aktivit uvádějí uživatelé manipulaci s pomůckou, její uskladnění atd., celkově 69 % tuto skutečnost považuje za překážku. Tato překážka je zapříčiněna nesoběstačností, která je daná zdravotním stavem jedince. Potvrzuje se tak důvod, který je jako hlavní bariéra pro provozování sportovních aktivit uváděn v mnoha studiích. Je jím omezení zdravotním stavem jedince. (Jaarsma a kol, 2014; Sá, 2012) Jako další největší překážky uživatelé uvedli, že jim chybí odborník, který by je učil jejich sport (63 %) a že jim chybí sparringpartner pro výkonostní trénink (53 %). Lze to považovat za obecný nedostatek příležitostí, které jako bariéru popisuje Jaarsma a kol. (2014) Nedostatek profesionálních trenérů a instruktorů uvádí jako faktor pro neprovozování sportovní aktivity Machová. (2008) Z pohledu asistentů jsou všichni ochotni pomoci na místě při sportovní aktivitě a při manipulaci s pomůckami. V těchto případech tedy dochází k dokonalému pokrytí potřeb uživatelů. Odborné dovednosti a výuku je s určitostí schopno poskytnout 28 % asistentů, spíše ano 48 %. Zde ještě stále dochází k pokrytí potřeb, ale již není úplné. Ne každý asistent bude schopen odborně vést výuku všech sportů a mohou vznikat rozdíly mezi poptávkou a nabídkou. Schopnost poskytnout sparring při výkonostním tréninku s určitostí potvrdilo 72 % asistentů, zde tedy naopak dochází k dokonalému pokrytí potřeb. Společnou návštěvu sportovních akcí je ochoten nabídnout velký počet asistentů, uživateli však není příliš požadována. U přesunů, pomoci s oblékáním a dopravou na sportoviště, rovněž při porovnání výsledků, dochází k pokrytí potřeb uživatelů. Pro polovinu lidí s tělesným postižením je při sportovních aktivitách důležitá pomoc s osobní hygienou. V tomto ohledu je asistenci s určitostí ochotno poskytnout pouhých 41 % dotázaných, spíše ano 35 % a čtvrtina spíše nebo rozhodně ne. Subjektivně nejpotřebněji vnímají uživatelé asistenci u jízdy na monoski a lyžování

(22 odpovědí), u jízdy na kole a handbiku (21 odpovědí), následuje plavání (9 odpovědí), potápění, trail-o, sjíždění vody a rafting, turistika, kondiční trénink, odpověď „všechny aktivity“ a další. Zmíněné aktivity korespondují s aktivitami, které provozují nejčastěji osoby po spinálním poranění: jízda na handbiku, monoski a plavání. (Zátopková, 2013)

Odpověď na pátou výzkumnou otázku je trochu komplikovanější. Ochota pomoci s dalšími úkony při sportovní aktivitě záleží na konkrétním požadavku. Při sportovní aktivitě a s manipulací s pomůckou jsou ochotni pomoci všichni. Ochota nabídnout pomoc s osobní hygienou klesá, je ochotna ji nabídnout pouze část asistentů, někteří ne.

Za nejdůležitější schopnosti jsou u asistentů považovány: znalost sportu a vztah ke sportu, ochota, chuť, nadšení, fyzická zdatnost, trpělivost a ohleduplnost, komunikace a schopnost se domluvit, povědomí o postižení, odpovědnost a spolehlivost, empatie, ochota učit se a naslouchat a další.

Z časového hlediska by uživatelé nejvíce uvítali asistenci jednou či dvakrát týdně odpoledne a na víkend. O polovinu méně preferované intervaly jsou jednou za měsíc a vícekrát než jednou či dvakrát za týden. Z odpovědí asistentů vyplývá, že jsou ochotni nejvíce asistovat jednou za měsíc (45 %) a jednou či dvakrát týdně odpoledne (34 %). Víkendovou asistenci je ochotno poskytnout 92 % dotázaných. Ve všech uvedených případech dochází k pokrytí potřeb uživatelů. U uživatelů se rovněž projevila potřeba asistenta při aktivitách v zahraničí, při výletě a dovolené s rodinou a na celý týden. I tyto potřeby jsou z hlediska možností asistentů pokryty.

Finanční ohodnocení sportovní asistence bylo součástí výzkumných otázek. Předpokládala jsem, že uživatelé nejsou příliš ochotni za asistenci platit. V tomto případě je odpověď na třetí výzkumnou otázku kladná, tedy uživatelé jsou ochotni za sportovní asistenci platit a to následujícím způsobem. Třetina uživatelů na otázku ohledně ochoty platit odpověděla ano. Další třetina je ochotna zaplatit adekvátně schopnostem asistenta. 19 % uživatelů je ochotno platit za asistenta jeho případné náklady (permanentka, vstupné, doprava). Dalších 10 % je ochotno zaplatit ve chvíli, kdy naváží s asistentem dlouhodobější spolupráci. Tudiž 94 % uživatelů je ochotno nějakým způsobem a za určitých podmínek za asistenci zaplatit. Pouze 6 % uživatelů je ochotno zaplatit výjimečně, nebo vůbec. Naproti tomu 86 % asistentů na otázku, zda jsou ochotni poskytovat sportovní asistenci zdarma, uvedlo ano. V případě finančních očekávání uvedla polovina asistentů, že by očekávala zaplacení pouze své případné

náklady spojené s asistencí. 14 % asistentů neočekává vůbec žádnou finanční odměnu za poskytnutou asistenci, 11 % jen výjimečně. V deseti procentech případů očekávají odměnu adekvátně svým schopnostem, v sedmi procentech po navázání dlouhodobější spolupráce. Pouze 5 % očekává, že za asistenci dostane zapláceno.

Co se týče konkrétní částky, která připadá jak uživatelům, tak asistentům odpovídající za půl dne sportovní asistence (odpoledne), jsou názory následující. Většině uživatelů (63 %) připadá adekvátní částka v rozmezí 201-500 Kč. V případě asistentů stejná částka připadá odpovídající mnohem menší části dotázaných (38 %). Více jak čtvrtina (27 %) uživatelů zvolila jako odpovídající odměnu 101-200 Kč. Stejná částka připadá adekvátní téměř čtvrtině asistentů. Odměnu 1-100 Kč vybralo jako odpovídající velmi malé procento dotázaných v obou skupinách (uživatelé 3 %, asistenti 2 %). To může být signálem, že v případě, že by chtěl uživatel za asistenci zaplatit, tak více než 100 Kč. Naopak asistentům ve 32 % případů připadá odpovídající odměna 0 Kč. Pouze 5 % uživatelů není ochotno za asistenci platit. Více než 500 Kč připadá odpovídající 5 % asistentů a 2 % uživatelů. Řada asistentů je ochotna poskytnout sportovní asistenci zdarma. Případné zvýšení odměny by pro 27 % z nich rozhodně znamenalo ochotu navýšit počet hodin asistence. Pro dalších 47 % spíše ano. Pro čtvrtinu spíše ne. To je také odpověď na čtvrtou výzkumnou otázku, že v případě, že budou asistenti finančně ohodnoceni, budou ochotni poskytnout více hodin asistence. Částečné vysvětlení toho, proč je velká část asistentů ochotna poskytnout sportovní asistenci zdarma, vyplývá z odpovědí na otázku, proč je pro asistenta zajímavé být v databázi. Pro dobrý vnitřní pocit, kvůli užitečnosti to určitě vnímá jako zajímavé 66 % asistentů a dalších 31 % jako spíše ano. Zanedbatelná 3 % uvádí spíš ne. Jako volnočasová aktivita, kvůli kamarádství a vztahům je to určitě zajímavé pro 61 %, pro 34 % spíše ano. Kvůli možnosti uplatnění zkušeností by v databázi určitě chtělo být 57 % dotázaných, spíše ano 26 %. Pro 15 % je tato možnost spíše nezajímavá. Kvůli možnosti získání praxe v oboru je to rozhodně zajímavé pro 51 % asistentů, pro 20 % spíše ano. Pro 23 % je tato možnost spíše nezajímavá, pro 6 % rozhodně nezajímavá.

Do případné webové aplikace jsou asistenti téměř všichni ochotni uvést jméno, mail, město a kraj možné asistence a zkušenosti s jednotlivými sporty.

Tím, že se jedná o pilotní projekt a výzkum ohledně potřeb a očekávání uživatelů a možností poskytovatelů sportovní asistence, neexistují v současné literatuře relevantní

zdroje, které by se danou problematikou zabývaly. Tudíž zde není možnost srovnání u všech otázek.

Následující okomentované otázky patří do skupiny identifikačních a selektivních otázek, podle kterých je možné respondenty dále třídit a filtrovat.

Jak uživatelé, tak asistenti nejčastěji pobývají v Praze či Středočeském případně Královéhradeckém kraji. Zbytek republiky je až na výjimky pokryt rovnoměrně oběma skupinami.

Co se věkového rozložení týče, většina asistentů je ze skupiny 21-30 let (61 %) a 31-40 let (26 %). V případě uživatelů je rozložení rovnoměrnější. Nejvíce jich je ve skupině 31-40 let (44 %), dále 21-30 let (24 %), 50 a více let (16 %), 41-50 let (13 %). U uživatelů spadá více osob do vyšších věkových kategorií, což může být dáno právě zvýšenou potřebou asistence a tudíž zvýšeným zájmem o toto téma.

Na dotazníky odpovědělo v případě asistentů 73 % žen a 27 % mužů. Toto rozložení je typické pro obory, jakými jsou aplikované pohybové aktivity, fyzioterapie a další. V případě uživatelů je rozložení 55 % muži a 45 % ženy. Zde by mohl nastat problém v požadavcích na schopnosti sportovního asistenta, a sice že většina uživatelů požaduje dobrou fyzickou zdatnost a sílu, která se očekává spíše od mužů než od žen.

V případě omezení při běžném pohybu uvedlo 48 % uživatelů, že používá vozík. Dalších 28 % k tomu má ještě omezení na horních končetinách. Dalších 11 % dotázaných má takové omezení, že raději používá elektrický vozík. 87 % dotázaných má tedy poměrně velké omezení při běžném pohybu. 8 % dotázaných se pohybuje pomocí ortézy nebo protézy.

Polovina respondentů je 5 - 20 let po úrazu (onemocnění). U 18 % jsou to 3 - 4 roky, u 15 % jde o záležitost vrozenou, 11 % je 20 a více let po úrazu. Zbytek do tří let.

Porovnání odpovědí uživatelů a asistentů na stejné nebo podobné otázky výše je východiskem pro návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem. Odpovědi jasně ukazují, kde se možnosti a potřeby protínají a kde se naopak rozcházejí. Navrhují vytvoření databáze, kde se zaregistrují asistenti a uvedou co nejvíce potřebných informací. Jméno, kraje působení, zkušenosti s jednotlivými aktivitami, úroveň těchto zkušeností, zkušenosti s postižením, své časové možnosti, ochotu asistovat v zahraničí a ochotu poskytnout pomoc s dílčími součástmi sportovní aktivity jako je manipulace s pomůckou, pomoc s dopravou, přesuny, oblékání, osobní hygiena. Nepředpokládám

ohraničení finančního ohodnocení v databázi, pouze vydání určitých doporučení v tomto směru.

7 Závěr

Cílem práce bylo vytvořit doporučení pro návrh databáze sportovních asistentů pro lidi s tělesným postižením tak, aby co nejvíce reflektovala jejich potřeby a vyplývala z reálných možností asistentů. Návrh doporučení je v práci prezentován na základě porovnání výsledků šetření mezi oběma skupinami.

Z výsledků průzkumu vyplývá, že většina lidí s tělesným postižením k sobě nemá člověka, se kterým by mohli provozovat sportovní aktivitu tak často, jak by chtěli. To je také důvodem toho, proč sportují méně. Není však pravdou, že by nebyli ochotni za asistenci zaplatit. Tím se nepotvrdil předpoklad, že lidé s tělesným postižením nejsou příliš ochotni za sportovní asistenci platit. Myslím si, že lidé s tělesným postižením vnímají důležitost pohybových aktivit pro udržení svého zdravotního stavu a tím pádem soběstačnosti a samostatnosti v běžném životě a samostatné provozování sportovních aktivit je pro ně často nereálné a proto jsou ochotni za sportovní asistenci zaplatit.

Otázka, že asistenti jsou ochotni poskytnout více hodin asistence v případě, že za to budou finančně ohodnoceni, se potvrdila. Překvapivým výsledkem bylo, že řada asistentů je ochotna poskytovat sportovní asistenci bezplatně.

Všechny odevzdané dotazníky od obou skupin byly vyplněny kompletně. A ačkoli obsahovaly řadu otevřených otázek, byly vyplněny velmi pečlivě a bez nepatřičných poznámek. Což svědčí o tom, že respondenti vnímají téma jako důležité, jak se ostatně řada z nich nadšeně vyjádřila v komentářích. Zajímavostí jsou ohlasy, které myšlenka tohoto projektu vzbudila i v zahraničí. Do budoucna lze určitě zvážit databázi v angličtině, uvedení jazykových znalostí u asistentů a zahrnout kategorii zahraničí, pro Čechy přechodně pobývajících na konkrétním místě v zahraničí.

Z výsledků dále vyplynulo, že lidem s tělesným postižením velmi chybějí odborníci, instruktoři, kteří by je byli schopni učit a vést je v daném sportu. Rovněž je poptávka po instruktorech, kteří by byli schopni poskytnout všeobecnou kondiční přípravu s ohledem na specifika daného postižení. Zde vidím příležitosti pro studenty oborů aplikovaných pohybových aktivit, kteří by právě v této problematice měli být erudovanými odborníky.

Výsledky průzkumů potvrzují, že má cenu se databází sportovních asistentů pro lidi s hendikepem zabývat i nadále. Že jde o věc, která v současné chvíli neexistuje, ale je žádoucí jak ze strany potenciálních uživatelů, tak asistentů. Do budoucna vidím jako

nezbytné její rozšíření i na další druhy postižení, ne jen tělesné. To znamená zahrnout i osoby nevidomé, neslyšící a další.

Pozitivní komentáře a podpora smysluplnosti projektu od známých i neznámých lidí jsou mi do budoucna velkým závazkem pro spuštění databáze www.sportovniaasistent.cz.

Literatura

DEPAUW, Karen P. a Susan J. GAVRON. *Disability sport*. 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, 2005, xii, 395 p. ISBN 07-360-4638-0.

DOLEŽALOVÁ, Hana. *Možnosti protetického řešení horní končetiny pro použití v cyklistice*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

DUNGL, Pavel. a kol. *Ortopedie*. Praha: Grada Publishing, 2005, 1273 s. ISBN 80-247-0550-8.

HANSON, C. S., D. NABAVI a H. K. YUEN. The Effect of Sports on Level of Community Integration as Reported by Persons With Spinal Cord Injury. *American Journal of Occupational Therapy* [online]. 2001, vol. 55, issue 3, s. 332-338 [cit. 2015-03-16]. DOI: 10.5014/ajot.55.3.332. Dostupné z: <http://ajot.aota.org/>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

HRDÁ, Jana. *Osobní asistence, poradenství a zprostředkování*. [online] Praha: APZP, 2006 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.apzp.cz/userfiles/4263/files/Hrd%C3%A1%20Jana%20Osobn%C3%AD%20asistence%2C%20poradenstv%C3%AD%20a%20zprost%C5%99edkov%C3%A1n%C3%AD.pdf>

HROUDA, Tomáš a Lucie RYBOVÁ. Sport v životní dráze člověka s tělesným postižením. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, č. 1 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: http://www.apa.upol.cz/web/images/stories/casopis/02/Sport_draha2.pdf

JAARSMA, E. A., P. U. DIJKSTRA, J. H. B. GEERTZEN a R. DEKKER. Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine* [online]. 2014, vol. 24, issue 6, s. 871-881 [cit. 2015-03-17]. DOI: 10.1111/sms.12218. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/sms.12218>

JESENSKÝ, Ján. *Andragogika a gerontagogika handicapovaných*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, 2000, 354 s. ISBN 80-718-4823-9.

JEŠINA, Ondřej a Martin KUDLÁČEK. *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 180 s. ISBN 978-802-4427-386.

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Jinakost – postižení – kritika: Společenské konstrukce nezpůsobilosti a hendikepu. Antologie textů z oboru disability studies*. Praha: Slon, 2013. ISBN 978-80-7419-050-6.

KOZEL, Roman, et al. *Moderní marketingový výzkum. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 277 s.* ISBN 80-247-0966-X.

KUDLÁČEK, Martin a Ondřej JEŠINA. *Integrovaná tělesná výchova, rekreace a sport*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-224-3964-8.

KRHUTOVÁ, Lenka. *Diskriminace z důvodu zdravotního postižení v kontextu vzdělávání v sociální práci* [online]. Ostrava, 2008 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://www.socialniproce.cz/soubory/DIZ_Krhutova_2008_SP_upraveno.pdf.

Disertační práce. Ostravská univerzita v Ostravě.

MACHOVÁ, Iva. Sport jako prostředek integrace. In: *Integrace - jiná cesta II: sborník příspěvků ze semináře : Olomouc 25.4.2008*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 56-60. ISBN 9788024420295.

NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČR. *Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví*. Praha: Grada Publishing a. s., 2010. ISBN 978-80-247-1587-2.

PŘIBOVÁ, M., a kol. *Marketingový výzkum v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1996. 248 s. ISBN 80-7169-299-9.

SÁ, Maria Manuel, et al. Accessibility of sports facilities for persons with reduced mobility and assessment of their motivation for practice. *Work: A Journal of Prevention, Assessment and Rehabilitation*, 2012, 41: 2017-2023.

SHERRILL, Claudine. *Adapted physical activity, recreation, and sport: crossdisciplinary and lifespan*. 6th ed. Boston: McGraw-Hill, 2004, xix, 783, I-12 p. ISBN 06-972-9513-3.

TROJAN, Stanislav. *Fyziologie a léčebná rehabilitace motoriky člověka*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2005, 237 s. ISBN 80-247-1296-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2008, 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.

VYSOKAJOVÁ, Margerita. *Hospodářská, sociální, kulturní práva a zdravotně postižení*. Praha: Karolinum, 2000, 139 s. ISBN 80-246-0057-9.

VOJTA, Václav. *Mozkové hybné poruchy v kojeneckém věku: včasná diagnóza a terapie*. Vyd. 1. české. Překlad Miloš Máček. Praha: Grada, 1993, 367 s. ISBN 80-854-2498-3.

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *International Classification of Impairments, Disabilities, and Handicaps* [online]. 1980 [cit. 2015-03-07]. ISBN 9241541261. Dostupné z: http://whqlibdoc.who.int/publications/1980/9241541261_eng.pdf

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *International classification of functioning, disability and health: ICF* [online]. Geneva: World Health Organization, 2001, iii, 299 p. [cit. 2015-03-02]. ISBN 92-415-4542-9. Dostupné z: http://psychiatr.ru/download/1313?view=1&name=ICF_18.pdf

ZÁTOPKOVÁ, Kamila. *Význam pohybových aktivit pro osoby po úrazu míchy* [online]. Praha, 2013 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/search/?tab_searchas=basic&lang=cs. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

Seznam grafů

- graf č. 1: Možnost provozování aktivity s člověkem z okolí
- graf č. 2: Absence asistenta jako důvod neprovozování aktivity
- graf č. 3: Aktivity s největší potřebou asistence
- graf č. 4: Důležitost pomoci s osobní hygienou
- graf č. 5: Četnost a způsob využití asistence
- graf č. 6: Ochota platit za asistenci
- graf č. 7: Ocenění půl dne asistence
- graf č. 8: Důležité schopnosti sportovního asistenta
- graf č. 9: Pohlaví (uživatelé)
- graf č. 10: Věkové rozložení (uživatelé)
- graf č. 11: Omezení při běžném pohybu
- graf č. 12: Nejčastější výskyt pobytu (uživatelé)
- graf č. 13: Doba od poranění, onemocnění
- graf č. 14: Vzdělání, zaměření asistentů
- graf č. 15: Jak často jsou lidé ochotni poskytovat sportovní asistenci
- graf č. 16: Ochota poskytovat asistenci zdarma
- graf č. 17: Finanční očekávání asistentů
- graf č. 18: Finanční očekávání asistentů - částky
- graf č. 19: Nejčastější výskyt pobytu (asistenti)
- graf č. 20: Pohlaví (asistenti)
- graf č. 21: Věkové rozložení (asistenti)

Seznam tabulek

tabulka č. 1: Překážky v provozování aktivity

tabulka č. 2: Ochota pomoci s konkrétními úkony

tabulka č. 3: Schopnost nabídnout konkrétní dovednosti

tabulka č. 4: Ochota jet na víkend, do zahraničí

tabulka č. 5: Ochota asistovat více při finanční odměně

tabulka č. 6: Vnímání zajímavosti při zařazení do databáze

tabulka č. 7: Ochota uvést informace na webu

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník - Potřeby a očekávání lidí s tělesným postižením při provozování sportovních aktivit

Příloha č. 2: Dotazník - Možnosti asistentů při poskytování sportovní asistence lidem se zdravotním postižením

Potřeby a očekávání lidí s tělesným postižením při provozování sportovních aktivit

Dobrý den,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je určen osobám s tělesným postižením, protože se zaměřuje na jejich potřeby a očekávání týkající se asistence při provozování pohybových a sportovních aktivit.

Poznatky, které vyplynou z výsledků průzkumu, použiji pro návrh webové databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem. A také o tom napíši závěrečnou práci na FTVS UK.

10 minut Vašeho času nyní, pro Vás do budoucna může znamenat nalezení ideálního partáka pro provozování pohybových a sportovních aktivit. Anonymita při vyplňování, zpracování a publikování závěrečné práce je samozřejmostí.

Děkuji.

Hana Doležalová

1. Máte ve svém okolí člověka, lidi, se kterými můžete provozovat sportovní aktivitu tak často, jak chcete?

Nápověda k otázce: (pokud jste zvolili Ano, přejděte prosím k otázce číslo 3)

- Ano
 Ne

2. Skutečnost, že k sobě nemáte asistenta, který by s Vámi provozoval aktivitu v rozsahu, v jakém si představujete, je důvodem toho, že sportujete méně.

- rozhodně ano
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně ne

3. Překážkou pro provozování sportovní aktivity je pro mě:

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
manipulace s pomůckou, uskladnění, vyndávání z auta	☐	☐	☐	☐
příliš zdlouhavá a náročná příprava, oblékání	☐	☐	☐	☐
přesuny	☐	☐	☐	☐
doprava na sportoviště	☐	☐	☐	☐
chybí mi sparringpartner pro výkonnostní trénink	☐	☐	☐	☐
chybí mi odborník, který by mě učil můj sport	☐	☐	☐	☐
chybí mi „fanoušek“ na chození na zápasy	☐	☐	☐	☐

4. K jaké konkrétní sportovní aktivitě potřebujete asistenta nejvíce?

5. Pomoc s osobní hygienou je pro mě při provozování sportovní aktivity důležitá:

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne

6. Největší přínos pro sebe vidím při využití asistence:

Nápověda k otázce: *(Můžete vybrat více možností.)*

- jednou či dvakrát týdně odpoledne
- vícekrát týdně, řádově hodina, dvě denně
- jednou za měsíc
- 3-6 krát za rok
- 1-2 krát za rok
- na víkend
- na týden
- při výletě, dovolené s rodinou
- při aktivitách v zahraničí

7. Za asistenci jsem ochoten zaplatit

- ano
- až ve chvíli, kdy naváží s asistentem dlouhodobější spolupráci
- adekvátně schopnostem asistenta
- pouze případné náklady asistenta (cesta, permanentka, vstupné apod.)
- výjimečně
- ne

8. Jaká částka vám připadá odpovídající za půl dne asistence (odpoledne)?

- 0,- Kč
- 0-100 Kč
- 101-200 Kč
- 201-500 Kč
- 501,- Kč a více

9. Jaké schopnosti považujete u sportovního asistenta za důležité?

10. Jakého jste pohlaví?

- žena
- muž

11. Kolik je Vám let?

- 20 a méně
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 50 a více

12. Jaké je Vaše pohybové omezení při běžném pohybu?

- k pohybu nepoužívám žádnou pomůcku, ale chůze není 100%ní
  - používám protetickou pomůcku (ortéza, protéza)
  - používám berle, hole
  - občas používám vozík (částečně schopen chůze)
  - používám vozík
  - používám vozík, omezení i na horních končetinách
  - používám spíše elektrický vozík
  - Jiné
-

13. V jakém kraji nejčastěji pobýváte?

Nápověda k otázce: (Můžete vybrat více krajů.)

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

14. Před jakou dobou se Vám stal úraz (došlo k onemocnění)?

- Od narození
- 20 a více let
- 10-19 let
- 5-9 let
- 3-4 roky
- 1-2 roky
- méně než 1 rok

15. Je ještě něco, co si přejete k tomuto tématu sdělit?

Děkuji Vám za Váš čas a odpovědi. Pokud se chcete na cokoli zeptat, ráda Vám odpovím. (hankadolezalova_z@seznam.cz)

Možnosti asistentů při poskytování sportovní asistence lidem se zdravotním postižením

Dobrý den,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je určen lidem zabývajícím se pohybovými a sportovními aktivitami osob s tělesným postižením.

Poznatky, které vyplynou z výsledků průzkumu, použiji pro návrh webové databáze sportovních asistentů pro lidi s hendikepem. A také o tom napíši závěrečnou práci na FTVS UK.

10 minut Vašeho času nyní pro Vás do budoucna může znamenat nalezení praxe, seberealizace a uplatnění v oblasti pohybových a sportovních aktivit osob s tělesným postižením. Anonymita při vyplňování, zpracování a publikování závěrečné práce je samozřejmostí.

Děkuji.

Hana Doležalová

1. Jste ochoten/a nabídnout sportovní asistenci člověku s hendikepem?

Nápověda k otázce: *(pokud zvolíte Ne, přejděte prosím k otázce číslo 10)*

- Ano
 Ne

2. Jaké je Vaše vzdělání, případně zaměření?

- základní
 středoškolské
 VŠ obor APA, ATV a příbuzné
 VŠ obor TVS, trenérství, management
 VŠ obor fyzioterapie, ortotik-protetik
 VŠ obor ergoterapie
 VŠ obor sociální práce
 VŠ obor medicína
 Jiné

Možnosti asistentů při poskytování sportovní asistence lidem se zdravotním postižením

3. Člověku s hendikepem jsem v rámci sportovní asistence ochoten/a nabídnout pomoc:

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
na místě při sportovní aktivitě	☐	☐	☐	☐
s manipulací s pomůckou (nakládání, vykládání)	☐	☐	☐	☐
s dopravou na sportoviště	☐	☐	☐	☐
s přesuny	☐	☐	☐	☐
s oblékáním	☐	☐	☐	☐
s osobní hygienou	☐	☐	☐	☐

4. V rámci sportovní asistence jsem schopen/a nabídnout:

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
dopomoc při sportovní aktivitě	☐	☐	☐	☐
sparing při tréninku	☐	☐	☐	☐
odborné dovednosti, výuku	☐	☐	☐	☐
pomoc s nastavením pomůcky	☐	☐	☐	☐
"fanoušek" společná návštěva sportovních utkání, akcí	☐	☐	☐	☐

5. Časově jsem ochoten/a poskytovat sportovní asistenci:

- jednou či dvakrát týdně odpoledne
- vícekrát týdně, řádově hodina, dvě
- denně jednou za měsíc
- 3-6 krát za rok
- 1-2 krát za rok

6. V rámci sportovní asistence jsem ochoten/a jet:

Nápověda k otázce: (Můžete vybrat více možností.)

- na víkend
- na týden
- na výlet, dovolenou s rodinou
- do zahraničí

7. Jste ochoten/a poskytovat sportovní asistenci zdarma?

- Ano
- Ne

8. Očekáváte, že za asistenci při sportu dostanu zaplaceno?

- ne
- až ve chvíli, kdy naváží s uživatelem dlouhodobější spolupráci
- adekvátně svým schopnostem
- pouze své případné náklady (cesta, permanentka, vstupné apod.)
- výjimečně
- ano

9. Jaká částka Vám připadá odpovídající za půl dne sportovní asistence (odpoledne)?

- 0,- Kč 1-
- 100 Kč
- 101-200 Kč
- 201-500 Kč
- více než 500 Kč

10. Jste ochoten/a nabídnout více hodin asistence v případě, že se s uživatelem domluvíte na finanční odměně?

- rozhodně ano
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně ne

11. Být v databázi sportovních asistentů vnímám jako zajímavé z hlediska:

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
možnosti získání praxe v oboru	☐	☐	☐	☐
možnosti uplatnění zkušeností	☐	☐	☐	☐
pro dobrý vnitřní pocit, kvůli užitečnosti	☐	☐	☐	☐
jako volnočasová aktivita, kvůli kamarádství a vztahům	☐	☐	☐	☐

12. Jaké informace o sobě jste ochoten/a uvést do případného profilu v databázi umístěné na webové stránce?

Nápověda k otázce: (Můžete vybrat více možností.)

- jméno
 příjmení
 email
 telefon
 skype, ICQ, FB
 fotku
 zkušenosti s jednotlivými sporty
 město, kraj možné asistence
 další:

13. V jakém kraji nejčastěji pobýváte?

Nápověda k otázce: *(Můžete vybrat více možností.)*

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký
- kraj Pardubický kraj
- kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

14. Jakého jste pohlaví?

- žena
- muž

15. Kolik je Vám let?

- Méně
  - než 20
  - 21-30 31-
  - 40 41-50
  - 50 a více
-

16. Je ještě něco, co si přejete k tomuto tématu sdělit?

Děkuji Vám za Váš čas a odpovědi. Pokud se chcete na cokoli zeptat, ráda Vám odpovím. (hankadolezalova_z@seznam.cz)